

**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

Komparativni pregled:
**Određeni elementi prava na slobodan pristup informacijama u
zemljama regiona i zemljama EU**

Podgorica, april 2019. godine

Broj: 3/2019

Klas. br: 00-52-4/19-

Datum: april 2019. godine

Pripremili: Sandra Brajušković, istraživač analitičar u Istraživačkom centru
Milena Vujović, saradnik u Istraživačkom centru
Goran Blagojević, saradnik u Istraživačkom centru
Denis Pačariz, saradnik u Istraživačkom centru

** Istraživački centar Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilnosti izvora. Centar ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Istraživački radovi se koriste samo u svrhu za koju su izrađeni, a u skladu sa Pravilima o izradi istraživačkih radova. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore, niti neophodno drugih institucija ili organizacija čiji se podaci koriste za izradu rada.*

*** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.*

SADRŽAJ

UVOD	4
1. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA	6
2. KOMPARATIVNI PREGLED U VEZI SA ODREĐENIM ELEMENTIMA PRAVA NA SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA	9
2.1 Austrija	9
2.2 Belgija	9
2.3 Bosna i Hercegovina	10
2.4 Bugarska	11
2.5 Češka	11
2.6 Estonija	13
2.7 Finska	14
2.8 Grčka	16
2.9 Holandija	16
2.10 Hrvatska	17
2.11 Irska	18
2.12 Italija	20
2.13 Letonija	20
2.14 Litvanija	21
2.15 Mađarska	23
2.16 Makedonija	24
2.17 Njemačka	24
2.18 Poljska	26
2.19 Slovenija	27
2.20 Srbija	29
2.21 Švedska	31
IZVORI INFORMACIJA	33

UVOD

Pristup informacijama od javnog značaja direktno je povezan sa **istorijom prava na informisanje**. Pravo na informisanje proističe iz prava na slobodu govora jer, da bi pojedinac mogao slobodno da izrazi ideje i mišljenja, trebalo bi da bude u mogućnosti da ih slobodno formuliše odnosno da bude dobro informisan. To je naročito važno za informacije od javnog značaja budući da se one prikupljaju za dobrobit javnosti te da predstavljaju osnov demokratskog sistema. Stoga, pozitivna je obaveza organa javne vlasti da objavljuju informacije koje posjeduju.¹

Međunarodni instrumenti za zaštitu prava na slobodan pristup informacijama

Principi na kojima se zasniva **pravo na slobodan pristup informacijama** sadržani su u nizu ključnih međunarodnih dokumenata koji garantuju osnovna ljudska prava i slobode. Tako se, na primjer, u členu 19 **Univerzalne deklaracija o pravima čovjeka** (1948) navodi da svako ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, što obuhvata i pravo da ne bude uznemiravan zbog svog mišljenja, **kao i pravo da traži, prima i širi obavještenja i ideje bilo kojim sredstvima i bez obzira na granice**.

Takođe u členu 19, **Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima** (1966) predviđa se da svako ima pravo na slobodu izražavanja; to pravo podrazumijeva slobodu traženja, primanja i širenja obavještenja i ideja svake vrste, bez obzira na granice, bilo usmeno, pismeno, putem štampe ili u umjetničkom obliku, ili ma kojim drugim sredstvom po svom izboru. Međutim, u istom členu navodi se da korišćenje predviđenih sloboda povlači posebne dužnosti i odgovornosti. Ono se, prema tome, može podvrgnuti **izvjesnim ograničenjima** koja ipak moraju biti izričito utvrđena zakonom i koja su neophodna: a) za poštovanje prava ili ugleda drugih lica; b) za zaštitu nacionalne bezbjednosti ili javnog poretka, ili javnog zdravlja ili morala.

Osim toga, **Evropska konvencija o ljudskim pravima**, u okviru prava na slobodu izražavanja i slobodu mišljenja (član 10), garantuje pravo na slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obaveze i odgovornosti, može podlijetati takvim **formalnostima, uslovima, ograničenjima ili sankcijama** predviđenim zakonom i neophodne su u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprečavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprečavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

Izvori: Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima (1948)

http://www.ombudsman.co.me/docs/deklaracija_o_ljudskim_pravima.pdf

Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966)

<http://www.bgcentar.org.rs/bgcentar/wp-content/uploads/2013/02/Me%C4%91unardni-pakt-o-gra%C4%91anskim-i-politi%C4%8Dkim-pravima.pdf>

Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama

https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_BOS.pdf

Vlade i organi javne vlasti širom svijeta proizvode ogromne količine informacija u cilju obavljanja svojih operativnih zadataka, s jedne, te tokom interakcije sa bilo kojom

¹ Yannoukakou, Aikaterini & Araka, Iliana, Access to Government Information: Right to Information and Open Government Data Synergy. Procedia - Social and Behavioral Sciences 147 (2014), https://www.researchgate.net/publication/275544263_Access_to_Government_Information_Right_to_Information_and_Open_Government_Data_Synergy (8.4.2019)

zainteresovanom stranom, odnosno građanima ili kompanijama, s druge strane. Ovu vrstu informacija iz oblasti finansija, oporezivanja, socijalne zaštite, zdravlja, obrazovanja, religije i sl, prikupljaju i čuvaju organi javne vlasti, na svim nivoima uprave, kako u elektronskom tako i u štampanom obliku. Ipak, dostupnost i pristup informacijama od javnog značaja trebalo bi da bude jedan od najvećih prioriteta svake vlade bez obzira na način njihovog prikupljanja, čuvanja i širenja.²

Pristup informacijama od javnog značaja predstavlja institucionalno pravo koje je preduslov za ostvarivanje građanskih prava na kojima počiva demokratija a, osim toga, donosi i ekonomsku korist organima javne vlasti. Stoga, sa administrativne tačke gledišta, ponovno korišćenje informacija od javnog značaja može dovesti do brže i efikasnije administracije. Postoje četiri osnovna načina u pogledu pristupa informacijama:

- reaktivno pružanje informacija (pružanje informacija na zahtjev);
- proaktivno pružanje informacija (dobrovoljno objavljivanje informacija od strane organa javne vlasti);
- otkrivanje informacija od strane zviždača;
- otvoreni javni skupovi na kojima se raspravlja o informacijama i gdje se informacije objavljuju na javnom mjestu, kao npr. prenos sjednice parlamenta u realnom vremenu.³

Slobodan pristup informacijama ne predstavlja samo fundamentalno ljudsko pravo već i ključni instrument koji doprinosi većoj transparentnosti i odgovornosti u cilju izgradnje što otvorenijih institucija te generisanja znanja. Takođe, slobodan pristup informacijama predstavlja i značajno sredstvo koje obezbjeđuje veću uključenost građana u vršenje javnih poslova. U posljednje vrijeme, slobodan pristup informacijama kao jedno od centralnih načela međunarodne inicijative Partnerstva za otvorenu upravu (*Open Government Partnership – OGP*) postala je glavna pokretačka snaga u promovisanju reformi u oblasti slobodnog pristupa informacijama širom svijeta.⁴

S tim u vezi, u ovom radu, Istraživački centar je na osnovu upućenog zahtjeva za izradu istraživačkog rada prikupio, sistematizovao i obradio podatke u vezi sa određenim elementima zakonodavnog okvira koji se odnose na slobodan pristup informacijama od javnog značaja odnosno u vezi sa ograničenjima slobodnom pristupu informacijama te odbijanjem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, kako u državama članicama Evropske unije, tako i u zemljama regiona. U tom kontekstu, a shodno raspoloživosti informacija, radom su obuhvaćene sljedeće zemlje: **Austrija, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Češka, Estonija, Finska, Grčka, Holandija, Hrvatska, Irska, Italija, Letonija, Litvanija, Mađarska, Makedonija, Njemačka, Poljska, Slovenija, Srbija i Švedska**. Podaci u vezi sa navedenom tematikom prikupljeni su analizom pravnog okvira koji uređuje ovo pitanje, te uvidom u zvanične internet stranice relevantnih institucija i organizacija.

² Ibid

³ Ibid

⁴ Access to Information Commitments in OGP Action Plans, A Report on the Progress of Reforms Worldwide, Alvaro Herrero April 2015, https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/1a89_4602.pdf (5.4.2019)

1. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

Pravo na slobodan pristup informacijama **u svim analiziranim zemljama** predstavlja opšte, univerzalno pravo koje je garantovano svima, bez diskriminacije. Jedna od najbitnijih pretpostavki na kojima je zasnovan slobodan pristup informacijama je to da su **državni organi i ostali kojima su povjerena javna ovlašćenja** dužni da za svoj rad odgovaraju građanima, te da im obezbijede pristup informacijama kojima raspolažu. U tom kontekstu, te u cilju postizanja transparentnosti i otvorenosti, **sve zemlje imaju posebne, odnosno konkretne zakone** koji uređuju oblast slobodnog pristupa informacijama od javnog značaja. Pitanje slobodnog pristupa informacijama u Evropi prvi put zakonom je uređeno u Švedskoj 1766. godine, čineći Švedsku zemljom koja ima veoma dugu tradiciju transparentnosti.

Zakonodavstvo o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja u većini zemalja predviđa „**pristup informacijama**“ (Austrija, BiH, Bugarska, Češka, Estonija, Hrvatska, Irska, Letonija, Litvanija, Njemačka, Makedonija, Mađarska, Slovenija, Srbija), u drugim zemljama, poput Belgije, Finske, Grčke, Holandije i Švedske, predviđa „**pristup dokumentima**“, dok se u zakonodavstvu Italije i Poljske predviđa **oboje**. Međutim, oba pojma imaju široko značenje, često se ne mogu razdvojiti i u principu se odnose na sve „informacije zabilježene u bilo kojem obliku, koje je sastavio ili primio neki organ javne vlasti ili koje su mu na raspolaganju“.⁵ Osim toga, prema *Regulativi Evropske unije 1049/2001 o slobodnom pristupu dokumentima Evropskog parlamenta, Savjeta i Komisije*, pod pojmom „dokument“ podrazumijeva se „bilo koji sadržaj bez obzira na medij na kojem je sačuvan (bilo da je napisan na papiru ili sačuvan u elektronskom obliku, bilo kao zvuk, vizuelni ili audiovizuelni zapis), a koji se odnosi na pitanja u vezi sa politikom, aktivnostima i odlukama u okviru nadležnosti institucije“⁶. Drugim riječima, ono što se odnosi na „sve dokumente kojima raspolaže institucija, odnosno, dokumente koje je institucija sastavila, primila te ih posjeduje, u svim oblastima djelovanja Evropske unije.“⁷ Osim toga, samo u nekoliko zemalja (Bugarska, Estonija, Hrvatska, Slovenija) zakonodavstvom su propisani principi i postupak ostvarivanja **prava na ponovnu upotrebu informacija**, dok zakonodavstvo ostalih analiziranih zemalja ne sadrži odredbe u vezi sa tim.

Prema prikupljenim podacima, pravo na pristup informacijama odnosi se u gotovo svim zemljama na **organe vlasti na svim nivoima uprave** (zakonodavne, izvršne i sudske) koji vrše javna ovlašćenja, te na javne ustanove, institucije, kompanije koje se finansiraju iz državnog budžeta ili budžeta jedinice lokalne samouprave ili koje funkcionišu **u skladu sa javnim pravom** (BiH, Bugarska, Češka, Estonija, Finska, Holandija, Hrvatska, Italija, Letonija, Litvanija, Makedonija, Mađarska, Njemačka, Poljska, Slovenija, Srbija). Na primjer, zakonodavstvo Slovenije o slobodnom pristupu informacijama sadrži odredbu o primjeni zakona na **privredna društva i druga pravna lica privatnog prava** pod direktnim ili indirektnim uticajem države, jedinice lokalne samouprave i

⁵ Council of Europe Convention on Access to Official Documents, Tromsø, 18.VI.2009, Section I, Article 1 – General provisions

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680084826> (12.4.2019)

⁶ Regulation (EC) No 1049/2001 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32001R1049> (12.4.2019)

⁷ Op.cit, član 2, stav 2

drugih javnih subjekata. Sa druge strane, u zakonodavstvu **Austrije, Belgije, Grčke i Švedske** eksplicitno se ne navodi da obavezi dostavljanja i objavljivanja informacija podliježu pravna lica, ustanove i institucije sa javnim ovlaštenjima. Među analiziranim zemljama izuzetak je **Irska** gdje se odredbe o slobodnom pristupu informacijama ne primjenjuju na informacije u posjedu sudova, policije, vladine Agencije za utvrđivanje porijekla imovine, Vojske, Centralne banke, te tužilaštva. Specifično zakonsko rješenje predstavljeno je u **Makedoniji**, u Predlogu zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja koji je Vlada usvojila u januaru 2019. godine, u kojem se predviđa da se nosiocima informacija, izuzev državnih organa, organa jedinice lokalne samouprave, gradskih opština, javnih preduća, pravnih i fizičkih lica koja vrše javna ovlaštenja, smatraju i **političke partije u dijelu koji se odnosi na prihode i rashode partije**.⁸ Prema raspoloživim podacima, Predlog zakona dostavljen je Parlamentu i još je u proceduri.

Pravo na slobodan pristup informacijama, kao što je i navedeno u ključnim međunarodnim instrumentima, **nije apsolutno pravo** već povlači određene obaveze i odgovornosti i podliježe **izvjesnim ograničenjima i izuzecima** usljed legitimnih interesa. Obim ostvarivanja prava u određenoj mjeri zavisi od drugih propisa, kao što su na primjer propisi koji uređuju **tajnost podataka i zaštitu ličnih podataka**. Zakonodavstvo svih analiziranih zemalja predviđa izuzetke i ograničenja ostvarivanja prava na slobodan pristup informacijama koji se mogu smatrati standardnima i to u cilju: **zaštite interesa države** (nacionalna bezbjednost, tajnost podataka, vanjska politika i međunarodni odnosi, fiskalna i monetarna politika i slično), **zaštite ljudskih prava i ličnih interesa** (zaštita privatnosti, lični podaci, pravo intelektualne svojine, zaštita poslovnih tajni i trgovačkih i komercijalnih interesa, zaštita biljnih i životinjskih vrsta), te **neometanog vršenja nadležnosti institucija** (sprovođenje krivičnog gonjenja, sprovođenje istrage, parničnih, upravnih i krivičnih postupaka i slično). U slučaju **Irske**, ograničenjima u pogledu prava na pristup informacijama podliježu između ostalog informacije u vezi sa predsjednikom države, informacije koje neki organ javne vlasti pruža članovima Vlade u cilju pokretanja postupka pred Parlamentom ili parlamentarnim radnim tijelima, informacije u vezi sa privatnim dokumentima poslanika, informacije u vezi sa povjerljivom prepiskom poslanika, dokumentima Parlamenta koja se smatraju povjerljivima i slično, **što predstavlja izuzetak** u odnosu na ostale analizirane zemlje.

Međutim, u određenim slučajevima i u zavisnosti od okolnosti pristup informacijama ipak može biti omogućen **bez obzira na ograničenja**. Na primjer, u **Finskoj** pristup dokumentima koja nijesu u javnom domenu može biti omogućen odlukom nadležnog organa, dok je u **Sloveniji** omogućen pristup informacijama od javnog značaja, **uključujući i lične podatke**, u slučaju podataka o korišćenju javnih sredstava ili podataka koji se odnose na obavljanje javnih funkcija ili radnog odnosa državnog službenika. U **Poljskoj** pristup informacijama od javnog značaja o pitanjima koja se rješavaju pred državnim organima, posebno u upravnom, krivičnom ili parničnom postupku **ne može biti ograničen** u smislu zaštite interesa stranke u postupku, **ukoliko se postupak odnosi na organe javne vlasti, druge subjekte koji obavljaju javnu funkciju ili lica koja obavljaju javne funkcije, u okviru ovih funkcija ili zadataka**. U **Švedskoj**, ograničenje prava na pristup zvaničnim dokumentima mora biti **propisano** odredbama

⁸ Tekst Predloga zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja dostupan je na sljedećem linku: https://www.pravdiko.mk/wp-content/uploads/2019/02/2512019_-_zakon_za_sloboden_pristap_do_informacij.pdf (15.4.2019)

zakona koji uređuju druga pitanja, a Parlament ili Vlada imaju ovlaštenje da dozvole objavljivanje određenog dokumenta u zavisnosti od okolnosti, bez obzira na ograničenja.

Sve analizirane zemlje imaju zakonom propisane razloge zbog kojih mogu **odbiti zahtjeve za slobodan pristup informacijama**, koji, međutim, nijesu definisani kao institut zloupotrebe prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja.

Pristup informacijama u nekim zemljama odbija se ukoliko je očigledno da se informacije traže na neadekvatan i neozbiljan način (**Austrija**), ukoliko postoji očigledna zloupotreba ili je zahtjev formulisan na očigledno nejasan način (**Belgija**), ukoliko jedan ili više međusobno povezanih podnosilaca putem jednog ili više funkcionalno povezanih zahtjeva očigledno zloupotrebljava pravo na pristup informacijama, a naročito kada zbog učestalih zahtjeva za dostavljanje istih ili istovjetnih informacija ili zahtjeva kojima se traži veliki broj informacija dolazi do opterećivanja rada i redovnog funkcionisanja tijela javne vlasti (**Hrvatska**), te ukoliko je zahtjev, prema mišljenju rukovodioca organa javne vlasti, neosnovan ili neprikladan ili je dio očigledno nerazumnih zahtjeva od strane istog podnosioca ili pak drugog podnosioca koji upućuju zahtjeve i djeluju u dogovoru, te ukoliko su tražene informacije u vezi sa informacijama prethodno dostavljenim istom ili drugom podnosiocu ili ukoliko, prema mišljenju rukovodioca organa, taj podnosilac djeluje u dogovoru sa prethodnim (**Irska**).

Što se tiče **instituta zloupotrebe prava na slobodan pristup** informacijama od javnog značaja, u zakonodavstvu **Srbije eksplicitno je navedena takva odredba**, odnosno predviđeno je da organ vlasti **neće omogućiti** ostvarivanje prava na pristup informacijama ukoliko tražilac informacija zloupotrebljava pravo na pristup, naročito ako je traženje **nerazumno, često, kada se ponavlja zahtjev za istim** ili već dobijenim informacijama ili kada se traži **preveliki broj informacija**. Izuzev navedenog, ostale zemlje analizirane u ovom radu ne sadrže odredbe koje se konkretno tiču eventualnih zloupotreba prava na slobodan pristup informacijama.

U komparativnom dijelu rada predstavljene su detaljnije informacije u vezi sa navedenom tematikom.

2. KOMPARATIVNI PREGLED U VEZI SA ODREĐENIM ELEMENTIMA PRAVA NA SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

U ovom poglavlju predstavljen je komparativni pregled u vezi sa određenim elementima zakonodavnog okvira koji se odnose na ostvarivanje prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja odnosno ograničenjima slobodnog pristupa informacijama te razlozima za odbijanje zahtjeva za slobodan pristup informacijama u pojedinim državama članicama Evropske unije i u zemljama regiona.

2.1 Austrija

Zakon o obavezi pružanja informacija⁹ u Austriji predviđa da javni organi vlasti, kao i organi jedinice lokalne samouprave čiji rad je regulisan saveznim zakonodavstvom, daju informacije o pitanjima iz svog djelokruga u mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa zakonskom obavezom tajnosti podataka. Informacije se daju samo ili u mjeri koja bitno ne narušava upravljanje drugim administrativnim zadacima. Profesionalne organizacije su samo u obavezi da pružaju informacije svojim članovima i samo u onoj mjeri u kojoj to ne sprečava pravilno ispunjavanje njihovih zakonom propisanih obaveza. Pristup informacijama neće biti omogućen ako se informacije očigledno traže na neadekvatan i neozbiljan način.

2.2 Belgija

Pravo na pristup administrativnim dokumentima u Belgiji je pravo zagarantovano Ustavom. Na državnom nivou, ovo pravo je konkretizovano **Zakonom o pravu pristupa administrativnim dokumentima**¹⁰. Zakon se primjenjuje na: javne organe vlasti i organe jedinice lokalne samouprave, ali samo u onoj mjeri u kojoj, iz razloga koji spadaju u nadležnosti državne vlasti, ovaj zakon zabranjuje ili ograničava objavljivanje upravnih dokumenata.

Javni organ vlasti ili organ jedinice lokalne samouprave može odbiti zahtjev za konsultacije, objašnjenje ili saopštenje u vidu pružanja kopije administrativnog dokumenta ukoliko je utvrdio da interes objavljivanja ne prevazilazi zaštitu sljedećih interesa: javna bezbjednost, sloboda i osnovna prava građana, međunarodni odnosi, javni red, bezbjednost ili odbrana države, istraga ili krivično gonjenje, državni ekonomski ili finansijski interes ili interes koji se odnosi na monetarnu politiku ili javni dug; povjerljiva priroda poslovnih informacija ili informacija o proizvodnji koje se dostavljaju organima javne vlasti, kao i tajnost identiteta osobe koja je u povjerenju pružila informacije javnom organu vlasti kako bi prijavila krivično ili sumnjivo djelo.

Takođe, javni organi vlasti ili organi jedinice lokalne samouprave mogu odbiti zahtjev za konsultacije, objašnjenje ili saopštenje u vidu pružanja kopije administrativnog dokumenta koji mu je upućen prema ovom zakonu ako objavljivanje dokumenta narušava: ličnu privatnost, osim ako je dotično lice dalo odobrenje u pisanoj formi, te obavezu čuvanja tajne utvrđene zakonom.

Javni organ vlasti ili organi jedinice lokalne samouprave može odbiti zahtjev za konsultacije, objašnjenje ili saopštenje u vidu pružanja kopije administrativnog

⁹ *Auskunftspflichtgesetz*

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000916> (29.3.2019)

¹⁰ *Loi relative à la publicité de l'administration*

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1994041151&table_name=loi (1.4.2019)

dokumenta u mjeri u kojoj se zahtjev odnosi na administrativni dokument čije objavljivanje sadržaja se može pogrešno protumačiti jer je dokument nepotpun ili nedovršen, ukoliko je u pitanju ili mišljenje koje se sa povjerenjem dostavlja javnim organima vlasti, **kada je očigledna zloupotreba ili kada je formulisan na očigledno nejasan način.**

2.3 Bosna i Hercegovina

U Bosni i Hercegovini na snazi su tri zakona koja regulišu pitanje slobodnog pristupa informacijama, na državnom i entitetskim nivoima vlasti. Međutim, za potrebe ovog rada u nastavku teksta predstavljena su zakonska rješenja predviđena **Zakonom o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini**¹¹. Cilj ovog Zakona je:

- ustanoviti da informacije pod kontrolom javnog organa predstavljaju javno dobro od vrijednosti i da javni pristup ovim informacijama promoviše veću transparentnost i odgovornost tih javnih organa, te da su ove informacije neophodne za demokratski proces;
- ustanoviti da svako fizičko ili pravno lice ima pravo pristupa ovim informacijama u najvećoj mogućoj mjeri u skladu sa javnim interesom, te da javni organi imaju odgovarajuću obavezu da objave informacije i
- omogućiti svakom fizičkom licu da zatraži izmjenu, i daje komentar na svoje lične informacije pod kontrolom javnog organa.

Svako fizičko i pravno lice ima pravo pristupa informacijama koje su pod kontrolom javnog organa, a svaki javni organ ima odgovarajuću obavezu da objavi takve informacije. Ovo pravo pristupa podliježe samo **formalnim radnjama i ograničenjima** kako je utvrđeno u ovom zakonu. Nadležni javni organ može utvrditi izuzetak, u slučajevima kada se otkrivanjem informacije osnovano može očekivati izazivanje značajne štete po legitimne ciljeve sljedećih kategorija u Bosni i Hercegovini:

- a) vanjska politika, interesi odbrane i sigurnosti, kao i zaštita javne sigurnosti;
- b) interesi monetarne politike;
- c) sprečavanje kriminala i svako otkrivanje kriminala; i
- d) zaštita procesa donošenja odluke od strane javnog organa u davanju mišljenja, savjeta ili preporuka od strane javnog organa, zaposlene osobe u javnom organu, ili svake osobe koja vrši aktivnosti za ili u ime javnog organa, a ne obuhvata činjenične, statističke, naučne ili tehničke informacije.

Kada nadležni javni organ opravdano utvrdi da zahtjev za pristup informacijama uključuje povjerljive komercijalne interese treće strane, nadležni javni organ dopisom po hitnom postupku obavještava treću stranu o pojedinostima zahtjeva. Dopisom se obavještava treća strana o neposrednom objavljivanju informacija, ukoliko treća strana, u roku od 15 dana od prijema tog dopisa, ne odgovori u pisanoj formi da takve informacije smatra povjerljivim i navede razloge za štetu koja bi proistekla iz objavljivanja informacija. Nakon prijema takvog odgovora, nadležni javni organ utvrđuje izuzetak. Takođe, nadležni javni organ utvrđuje izuzetak kada opravdano utvrdi da tražene informacije uključuju lične interese koje se odnose na privatnost trećeg lica.

¹¹ Zakon o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine
<http://www.granpol.gov.ba/Content/Read/60?title=Zakon-o-slobodi> (1.4.2019)

Nadležni javni organ objavljuje traženu informaciju, **bez obzira na utvrđeni izuzetak**, ako je to opravdano javnim interesom, i uzeti u obzir svaku korist i svaku štetu koji mogu proisteci iz toga. Prilikom donošenja odluke da li je objavljivanje informacija opravdano javnim interesom, nadležni javni organ razmatra okolnosti kao što su, ali nijesu ograničene na, svako nepoštovanje zakonske obaveze, postojanje bilo kakvog prestupa, sudsku grešku, zloupotrebu vlasti ili nemar u obavljanju službene dužnosti, neovlašćeno korišćenje javnih fondova, ili opasnost po zdravlje ili bezbjednost pojedinca, javnosti ili okoline.

2.4 Bugarska

U Bugarskoj, **Zakon o pristupu javnim informacijama**¹² uređuje odnose sa javnošću u vezi sa pravom pristupa javnim informacijama, kao i **ponovnu upotrebu informacija** iz javnog sektora.

Pravo na pristup informacijama od javnog značaja i ponovnu upotrebu informacija u posjedu javnog sektora ne može se ostvarivati protiv prava i ugleda drugih, kao i protiv nacionalne bezbjednosti, javnog reda, zdravlja građana i moralnih standarda. Nije dopušteno ograničenje prava na pristup informacijama i ponovnu upotrebu informacija u posjedu organa vlasti, osim kada je riječ o državnim tajnim podacima ili drugim zaštićenim tajnim podacima u slučajevima predviđenim zakonom. Pristup javnim informacijama može biti potpun ili djelimičan.

Pristup službenim javnim informacijama može biti **ograničen** ako: se odnosi na operativnu pripremu akata od strane vlasti i nema samostalan značaj (mišljenja i preporuke upućeni od strane nadležnih organa); sadrži mišljenja i izjave u vezi sa tekućim i budućim pregovorima državnih organa, kao i informacije u vezi sa njima (nakon isteka perioda od dvije godine od nastanka informacije ograničenje prestaje da važi); pristup službenim javnim informacijama **ne može se ograničiti u slučaju preovladavajućeg javnog interesa**.

Kako bi se obezbijedila transparentnost rada javnog sektora i maksimalno olakšao pristup informacijama od javnog značaja, zakon propisuje proaktivan rad javnog sektora u vidu objavljivanja informacija.

Osnova za odbijanje pristupa javnoj informaciji postoji kada je traženi podatak označen stepenom tajnosti, pristup informaciji utiče na interes treće strane koja nije dala pisanu saglasnost za objavljivanje tražene informacije, osim u slučajevima preovladavajućeg javnog interesa ili kada su tražene informacije dostavljene podnosiocu zahtjeva tokom prethodnih šest mjeseci. Organ vlasti odbacuje zahtjev za ponovnu upotrebu informacije ukoliko zakon zabranjuje davanje traženih informacija i ukoliko zahtjev ne ispunjava propisane uslove.

2.5 Češka

U Češkoj je oblast slobodnog pristupa informacijama uređena **Zakonom o slobodnom pristupu informacijama**¹³. U skladu sa odredbama ovog zakona, **zahtjev za pristup informacijama odbija se** u slučajevima kada su informacije obuhvaćene zahtjevom klasifikovane kao tajne u skladu sa relevantnim zakonskim odredbama. Takođe, nadležni organ državne uprave dostavlja informacije koje se tiču ličnosti, izjava lične prirode,

¹² Закон за достъп до обществена информация <https://lex.bg/laws/ldoc/2134929408> (1.4.2019)

¹³ *The Freedom of Information Act*, <https://www.mvcr.cz/odk2/soubor/act-no-106-1999-coll-on-free-access-to-information.aspx> (3.4.2019)

privatnosti pojedinca, kao i lične podatke, isključivo u skladu sa pravnim odredbama kojima se reguliše njihova zaštita.

Nadležni državni organ dužan je da dostavi osnovne lične podatke o osobi kojoj je dodijelio budžetska sredstva, osim kad su ta sredstva dodijeljena u skladu sa zakonima koji regulišu oblast socijalne zaštite, u okviru sprovođenja zdravstvene zaštite, doprinosa za nezaposlene, državne podrške u oblasti štednje, ili državnih subvencija za teritorijalnu reintegraciju.

Zahtjev za pristup informacijama odbija se i u slučajevima kada informacija koja je predmet zahtjeva predstavlja poslovnu tajnu. Poslovnom tajnom ne mogu biti okarakterisani podaci u vezi sa korišćenjem budžetskih sredstava.

Nadležno lice ili državni organ **može ograničiti** pristup informacijama u sljedećim slučajevima:

- ako se informacije odnose isključivo na interne instrukcije i kadrovske propise u okviru nadležnog organa;
- ako su u pitanju nove informacije nastale tokom pripreme odluke nadležnog organa, ukoliko zakon drugačije ne odredi, i to isključivo tokom perioda pripreme, odnosno do donošenja odluke;
- ako je u pitanju informacija dostavljena od strane NATO ili Evropske unije koja je, u interesu državne bezbjednosti, javne bezbjednosti ili zaštite prava trećih strana, koja je zaštićena od strane navedenih organizacija, osim ako one daju saglasnost.

Nadležno lice ili državni organ **ne dozvoljava** pristup informacijama u sljedećim slučajevima:

- kada su u pitanju informacije koja nijesu povezane sa upotrebom javnih sredstava, dostavljene od strane lica koje nema tu zakonsku obavezu, osim ako to lice izjavi da se slaže sa dostavljanjem informacija;
- ako se ta informacija objavljuje u okviru drugog akta i u redovnim unaprijed utvrđenim periodima, do isteka prvog takvog perioda;
- ukoliko bi se time povrijedila zaštita prava trećih strana na predmet autorskog prava, ili sama autorska prava;
- ako su u pitanju informacije koje se tiču stabilnosti finansijskog sistema.

Informacije koje nadležno lice ili organ dobije od treće strane tokom sprovođenja kontrolnih, nadzornih, inspekcioničkih ili sličnih aktivnosti u skladu sa drugim pravnim aktom u skladu sa kojim se primjenjuje obaveza povjerljivosti ili druga procedura koja takve informacije štiti od objavljivanja ili zloupotrebe, takođe se ne objavljuju. Nadležno lice ili organ može dostaviti isključivo informacije koje su proizvod sopstvenog rada u okviru navedenih aktivnosti.

Pored toga, nadležno lice ili organ *ne dostavlja* ni informacije:

- o tekućim krivičnim postupcima;
- o odlukama sudskih vlasti, sa izuzetkom konačnih presuda;
- o vršenju poslova obavještajnih službi;
- o pripremi, toku i raspravi o rezultatima inspekcija koje sprovode organi Vrhovne revizorske kancelarije;

- o aktivnostima Finansijske analitičke kancelarije, u skladu sa Zakonom o određenim mjerama protiv legalizacije prihoda od kriminalnih aktivnosti i finansiranja terorizma ili Zakonom o primjeni međunarodnih sankcija;
- o podacima sadržanim u registru incidenata u skladu sa Zakonom o kibernetičkoj bezbjednosti, iz kojih je moguće identifikovati organ ili lice koje je prijavilo takav incident, ili čije bi objavljivanje ugrozilo efikasnost reaktivnih ili zaštitnih mjera u skladu sa pomenutim zakonom;
- o aktivnostima Češke nacionalne banke povezanim sa održavanjem centralnog registra računa.

Nadležno lice ili organ ne može dostaviti ni informacije koje su predmet zaštite autorskih prava, ukoliko ta prava posjeduju radio i televizijski emiteri, škole i školski objekti koji su dio obrazovnog sistema, Akademija nauka, kao i druge javne institucije koje primaju pomoć za istraživanje i razvoj iz javnih fondova, te kulturne institucije koje raspolažu javnim sredstvima, osim javnih biblioteka i galerija.

Ne dostavljaju se ni informacije u vezi sa aktivnostima organa u krivičnim postupcima, uključujući podatke iz spisa, dokumenata, materijala i izvještaja koji nastaju u okviru aktivnosti tih organa tokom zaštite bezbjednosti lica, imovine i javnog reda, sprečavanja kriminalnih aktivnosti, i tokom vršenja zadataka u skladu sa Krivičnim zakonikom, ako bi se time ugrozila prava trećih strana, ili sposobnost organa aktivnih u krivičnim postupcima u sprečavanju kriminalnih aktivnosti, njihovom otkrivanju, krivičnom gonjenju ili zaštiti bezbjednosti Češke.

Ograničenja prava na pristup informacijama nadležno lice ili organ sprovodi na način da dostavlja tražene informacije nakon isključenja informacija čije je objavljivanje ograničeno odredbama Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Pravo na odbijanje pristupa informacijama primjenjuje se sve dok postoji razlog za takvu odluku.

2.6 Estonija

U Estoniji oblast slobodnog pristupa informacijama regulisana je **Zakonom o javnim informacijama**¹⁴, koji sadrži uslove, procedure i metode za pristup i **ponovnu upotrebu javnih informacija**, pravni osnov za odbijanje zahtjeva za pristup informacijama, zatim ograničenja javnosti informacija i procedure za dozvolu za pristup takvim informacijama u dijelu koji nije regulisan drugim zakonima, te osnov za uspostavljanje i vođenje baza podataka, kao i nadzor nad njihovim vođenjem, i procedure za vršenje državnog nadzora i administrativnog nadzora nad organizacijom pristupa informacijama.

U skladu sa ovim zakonom, zahtjev za pristup informacijama **odbija se** u sljedećim slučajevima:

- ako se ograničenja pristupa primjenjuju na informacije koje su predmet zahtjeva, a podnosilac zahtjeva nema pravo pristupa tim informacijama;
- ako nadležno lice ili organ ne posjeduje informacije koje su predmet zahtjeva, i nema informaciju o tome ko ih posjeduje;
- ako je postupanje po zahtjevu nemoguće jer iz samog zahtjeva nije moguće utvrditi koje informacije su predmet zahtjeva;

¹⁴ Public Information Act,

http://europam.eu/data/mechanisms/FOI/FOI%20Laws/Estonia/Estonia_Public%20Information%20Act_2000_ amended%202016_EN.pdf (2.4.2019)

- ako podnosilac zahtjeva nije platio državnu taksu, ili nije platio troškove povezane sa postupanjem po zahtjevu za pristup informacijama u slučajevima kada je državna ili druga taksa propisana zakonom, a nadležno lice ili organ nije povuklo zahtjev za pokrivanje navedenih troškova.

Pored toga, zahtjev za pristup informacijama **može biti odbijen** u sljedećim slučajevima:

- ako su informacije koje su predmet zahtjeva već prethodno dostavljene podnosiocu zahtjeva, a podnosilac ne može da opravda potrebu za ponovnim dostavljanjem istih informacija;
- ako se informacije koje se zahtijevaju od fizičkog lica ili pravnog lica u oblasti privatnog prava ne tiču vršenja javnih dužnosti;
- ako bi postupanje po zahtjevu zahtijevalo izmjenu organizacije rada nadležnog lica ili organa, ometalo vršenje javnih dužnosti, ili zahtijevalo nepotrebne i neproporcionalne troškove zbog velikog obima informacija obuhvaćenih zahtjevom;
- ako zahtjev ne može biti ispunjen jednim objavljivanjem informacija;
- ako bi, zbog postupanja po zahtjevu, informacije morale da budu dodatno sistematizovane i analizirane, te ako bi nove informacije morale biti dokumentovane po tom osnovu – takvi zahtjevi smatraju se zahtjevima za obrazloženje, i na njih se odgovara u skladu sa procedurom predviđenom Zakonom o odgovorima na memorandume i zahtjeve za objašnjenje;
- ako je sudski utvrđeno ograničenje aktivne pravne sposobnosti lica koje podnosi zahtjev;
- ako ne postoje neophodni podaci o podnosiocu zahtjeva.

Nadležno lice ili organ obavještava podnosioca zahtjeva o odbijanju zahtjeva, navodeći razlog za odbijanje zahtjeva, u roku od pet radnih dana.

Kada su u pitanju informacije koje su klasifikovane kao interne, nadležno lice ili organ može objaviti informacije o činjenicama od javnog interesa povezanim sa određenim prekršajem ili nesrećnim slučajem, u obimu u kome se ne ometa istraga ili mjera nadzora tog slučaja, a koji određuje nadležni zvaničnik. Ukoliko objavljivanje informacija može prouzrokovati objavljivanje tajnih informacija, mora se obezbijediti da se objavi samo dio dokumenta na koji se ograničenja ne odnose. Nadležno lice ili organ odobrava pristup ličnim podacima koje posjeduje, na osnovu odredaba Zakona o zaštiti ličnih podataka, i u skladu sa procedurom utvrđenom Zakonom o javnim informacijama.

2.7 Finska

U Finskoj je slobodan pristup informacijama uređen **Zakonom o otvorenosti državnih aktivnosti**¹⁵. Predmet ovog zakona su pravo na pristup zvaničnim dokumentima u javnom domenu, dužnost zvaničnika da štite informacije, tajnost dokumenata, kao i druga ograničenja pristupa koja su neophodna za zaštitu javnih i privatnih interesa, kao i dužnosti državnih organa da ostvaruju ciljeve zakona.

U skladu sa finskim Zakonom o otvorenosti državnih aktivnosti, svako ima pravo da zatraži pristup zvaničnim dokumentima koji su, u skladu sa odredbama ovog zakona, „u

¹⁵ *Act on the Openness of Government Activities*,
https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990621_20150907.pdf (2.4.2019)

javnom domenu“, dok pristup dokumentima koji još nijesu u javnom domenu može biti dozvoljen u skladu sa odlukom nadležnog državnog organa. Pristup tajnim dokumentima, ili njihovim djelovima, može biti odobren isključivo pod izričitim uslovima navedenim u zakonu. Ukoliko je samo jedan dio dokumenta tajan, odobrava se pristup javnom dijelu dokumenta, ukoliko je moguće da se time istovremeno ne otkrije njegov dio koji je označen kao tajan.

U skladu sa ovim zakonom, podnosilac predstavke ili žalbe, kao i svako drugo lice na čije se pravo, interes ili obavezu odnosi određeni predmet, ima pravo pristupa informacijama, koje treba da odobri organ koji razmatra ili je razmotrio taj predmet, uključujući i sadržaj dokumenta koji nije u javnom domenu, ako dokument može uticati ili je uticao na razmatranje tog predmeta.

Međutim, ovo pravo na pristup informacijama *ne odnosi se* na:

- slučajeve kada bi pristup dokumentima bio u suprotnosti sa veoma važnim javnim interesom, interesom maloljetnika, ili drugim veoma važnim privatnim interesom;
- dokumente pripremljene u sklopu krivične ili policijske istrage, prije završetka te istrage, ukoliko bi pristup mogao da ometa tok slučaja;
- memorandume, nacрте odluka ili slične dokumente koje priprema organ vlasti u okviru pripreme određenog predmeta, prije zaključenja razmatranja tog predmeta od strane dotičnog organa vlasti;
- dokumente pripremljene ili pribavljene od strane državnog organa koji predstavlja stranku u sporu, ako bi pristup tim dokumentima bio suprotan interesima javnog preduzeća, ili preduzeća, fondacije, institucije ili lica koja vrše javne poslove ili učestvuju u sporu;
- informacije u izvršnom predmetu prije izricanja mjere izvršenja i oduzimanja imovine, ako bi dostavljanje informacija značajno ometalo izvršenje, kao i informacije koje se ne odnose na ekonomsku situaciju dužnika, osim ako su te informacije potrebne za vođenje sudskog postupka za povraćaj imovine;
- informacije prikupljene u procesu javnih nabavki koje se odnose na poslovnu ili profesionalnu tajnu drugog ponuđača – međutim, informacije o cijenama i drugim faktorima koji se koriste za upoređivanje ponuda uvijek se dostavljaju;
- zahtjev za donošenje odluke o dostavljanju anonimnih dokaza ili dokumentacije koja se odnosi na pripremu takve odluke, ili dokumentacije koja se odnosi na slučaj otkrivanja identiteta anonimnog svjedoka, niti na tajne informacije sadržane u sudskoj dokumentaciji o tim pitanjima, na osnovu kojih se može otkriti identitet anonimnog svjedoka ili lica koje je zatražilo status anonimnog svjedoka, osim ako nije drugačije određeno Krivičnim zakonikom;
- tajnu adresu, telefonski broj, kao ni druge kontaktne informacije o svim svjedocima, oštećenim stranama ili licima koje prijave prekršaj ili na drugi način zatraže intervenciju državnih organa, ako bi dostavljanje takvih informacija moglo ugroziti bezbjednost, interese ili prava tih lica;
- tajne djelove dokumenta koji je predmet zahtjeva za objavljivanje.

Ako dokument predstavlja sastavni dio dokumentacije u vezi sa građanskim ili krivičnim postupkom, na pravo pristupa primjenjuju se odredbe Zakona o javnosti sudskih postupaka u opštim sudovima i Zakona o javnosti sudskih postupaka u upravnim sudovima. Sa druge strane, prava stranaka u krivičnim istragama u pogledu pristupa informacijama koje predstavljaju sastavni dio istrage regulisan je Zakonom o krivičnoj istrazi.

2.8 Grčka

U Grčkoj je pravo na slobodan pristup informacijama uređeno odredbama **Zakonika o upravnom postupku**¹⁶, kao i **Zakona o daljnjoj upotrebi informacija javnog sektora**¹⁷.

U skladu sa Zakonikom o upravnom postupku, svaka zainteresovana strana ima pravo da, na osnovu pismene prijave, bude informisana o administrativnim dokumentima. Administrativnim dokumentima smatraju se dokumenti koje sačinjavaju javne službe, kao što su izvještaji, studije, zapisnici, statistički podaci, cirkularni dokumenti, odgovori, mišljenja i rezolucije. Takođe, svako lice koje posjeduje posebni pravni interes ima pravo da na isti način bude obaviješteno o privatnim dokumentima u posjedu javnih službi u vezi sa slučajem koji se tiče dotičnog lica i javne službe, osim kada su u pitanju dokumenti koji se tiču privatnog ili porodičnog života treće strane, ili ukoliko postoji kršenje povjerljivosti ustanovljene posebnim odredbama. Nadležni upravni organ može odbiti da omogući pristup dokumentima ako se oni tiču rasprava u Kabinetu ministara, ili ako bi se time prouzrokovala značajna opstrukcija istrage koju sprovode sudske, policijske ili vojne vlasti, u vezi sa počinjenim krivičnim djelom ili administrativnim prekršajem. Takođe, ovo pravo ograničeno je postojanjem autorskog prava ili prava industrijske svojine. Podnosilac zahtjeva se o njegovom odbijanju mora obavijestiti u roku od mjesec dana od dana njegovog podnošenja.

U skladu sa Zakonom o daljnjoj upotrebi informacija javnog sektora, organizacije javnog sektora procesuiraju zahtjeve za pristup informacijama i dostavljaju tražena dokumenta podnosiocu zahtjeva u zakonski definisanom roku. Ukoliko takav rok ne postoji, ove organizacije će dostaviti tražene informacije u roku od 20 radnih dana, koji može biti produžen za dodatnih 20 dana u slučajevima kompleksnih ili velikih operacija, o čemu se obavještava podnosilac zahtjeva.

2.9 Holandija

Pravo na slobodan pristup informacijama u Holandiji definisano je **Zakonom o pristupu informacijama u posjedu organa javne vlasti**¹⁸. U skladu sa Zakonom svaki pojedinac ima pravo da uputi zahtjev za slobodan pristup informacijama organima javne vlasti odnosno institucijama, kompanijama i službama pod njihovom nadležnošću, dok, s druge strane, organi javne vlasti imaju obavezu da podnosiocu zahtjeva pruže informacije koje su ažurirane, precizne i uporedive.

Kada je u pitanju odbijanje zahtjeva za slobodan pristup informacijama, **zahtjev se može odbiti u slučaju** da:

- a) bi pružanje tražene informacije moglo ugroziti jedinstvo Kraljevine;
- b) bi pružanje tražene informacije moglo ugroziti bezbjednost države;
- c) se zahtjev odnosi na povjerljive podatke koje su organima javne vlasti dostavila pravna ili fizička lica;

¹⁶ *Administrative Procedure Code*, http://europam.eu/data/mechanisms/FOI/FOI%20Laws/Greece/Greece_Admin%20Procedure%20Code%202690_1999.pdf (4.4.2019)

¹⁷ *Law 3448/2006 on Further use of information of the public sector*, http://europam.eu/data/mechanisms/FOI/FOI%20Laws/Greece/Greece_Law3448_2006.pdf (4.4.2019)

¹⁸ *Wet openbaarheid van bestuur*, <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005252/2018-07-28> (4.4.2019)

- d) se zahtjev odnosi na lične podatke, osim ukoliko njihovo otkrivanje ne bi narušilo nečiju privatnost.

Takođe, zahtjev za slobodan pristup informacijama može se odbiti i u cilju zaštite sljedećih interesa:

- a) odnosa Holandije sa drugim zemljama i međunarodnim organizacijama;
- b) ekonomske i finansijske interese države te drugih organa javne vlasti;
- c) sprovođenja istrage krivičnih djela i krivičnog gonjenja;
- d) sprovođenja istrage, kontrole i nadzora od strane organa javne vlasti;
- e) poštovanja privatnosti;
- f) koristi koju bi podnosilac zahtjeva mogao da ima kao prva osoba koja je imala uvid u traženu informaciju;
- g) sprečavanja nesrazmjerne prednosti ili nepovoljnog položaja fizičkih, pravnih ili trećih lica uključenih u predmet.

2.10 Hrvatska

U Hrvatskoj je ova oblast uređena **Zakonom o pravu na pristup informacijama**¹⁹ Ovaj zakon uređuje pravo na pristup informacijama i ponovnu upotrebu informacija koje posjeduju organi javne vlasti, propisuju se principi prava na pristup informacijama i ponovnu upotrebu informacija, ograničenja prava na pristup informacijama i ponovnu upotrebu informacija, postupak za ostvarivanje i zaštitu prava na pristup informacijama i ponovnu upotrebu informacija, djelokrug, način rada i uslovi za imenovanje i razrješenje Povjerenika za informisanje, kao i inspekcijski nadzor nad sprovođenjem zakona.

U skladu sa Zakonom o pravu na pristup informacijama, organi javne vlasti **mog**u **ograničiti pristup informacijama** koje se tiču svih postupaka koje vode nadležni organi u prethodnom i krivičnom postupku za vrijeme trajanja tih postupaka. Osim toga, organi javne vlasti **mog**u **ograničiti** pristup informaciji u sljedećim slučajevima:

- ako je informacija klasifikovana stepenom tajnosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka;
- ako je informacija poslovna ili profesionalna tajna, u skladu sa zakonom;
- ako je informacija poreska tajna, u skladu sa zakonom;
- ako je informacija zaštićena zakonom kojim se uređuje oblast zaštite ličnih podataka;
- ako je informacija zaštićena propisima kojima se uređuje pravo intelektualnog vlasništva, osim u slučaju izričitog pismenog pristanka nosioca prava;
- ako je pristup informaciji ograničen u skladu sa međunarodnim ugovorima, ili se radi o informaciji nastaloj u postupku sklapanja ili pristupanja međunarodnim ugovorima, ili pregovora sa drugim državama ili međunarodnim organizacijama, do završetka postupka, ili se radi o informaciji nastaloj u oblasti održavanja diplomatskih odnosa;
- u ostalim slučajevima utvrđenim zakonom.

Organi javne vlasti imaju pravo da ograniče pristup informaciji ako postoji osnovana sumnja da bi njeno objavljivanje onemogućilo efikasno, nezavisno i nepristrasno vođenje sudskog, upravnog ili drugog pravno uređenog postupka, izvršenje sudske odluke ili

¹⁹ Zakon o pravu na pristup informacijama („Narodne novine“ br. 25/13 i 85/15) <https://www.zakon.hr/z/126/Zakon-o-pravu-na-pristup-informacijama> (1.4.2019)

kazne, ili onemogućilo rad tijela koja obavljaju upravni nadzor, inspekcijski nadzor, odnosno nadzor zakonitosti.

Pristup informaciji takođe može biti ograničen i ako je informacija u postupku izrade unutar jednog ili više organa javne vlasti, a njeno objavljivanje prije dovršetka izrade cjelovite i konačne informacije bi moglo ozbiljno narušiti proces njene izrade, ili ako je informacija nastala u postupku usaglašavanja pri donošenju propisa i drugih akata, te u razmjeni stavova i mišljenja unutar jednog ili između više tijela javne vlasti, a njeno objavljivanje bi moglo dovesti do pogrešnog tumačenja sadržaja informacije, ili ugroziti proces donošenja propisa i akata ili slobodu davanja mišljenja i izražavanja stavova. Ako tražena informacija sadrži i podatak koji podliježe navedenim ograničenjima, preostali djelovi informacije učiniće se dostupnim.

Informacije kojima se ograničava pravo na pristup zbog prava intelektualnog vlasništva postaju dostupne javnosti kada to odredi onaj kome bi objavljivanjem informacije mogla biti prouzrokovana šteta, ali najduže u roku od 20 godina od dana kada je informacija nastala, osim ako zakonom ili drugim propisom nije određen duži rok. Pristup informaciji koja je u postupku izrade unutar jednog ili više organa javne vlasti može se ograničiti i nakon što je informacija dovršena, naročito ako bi njeno objavljivanje ozbiljno narušilo proces odlučivanja i izražavanja mišljenja, ili dovelo do pogrešnog tumačenja sadržaja informacije, osim ako postoji prevladajući javni interes za objavu informacije.

Organ javne vlasti nadležan za postupanje po zahtjevu za pristup informaciji u određenim slučajevima predviđenim ovim Zakonom **dužan je da sprovede test srazmjernosti i javnog interesa**. Kod sprovođenja testa srazmjernosti i javnog interesa organ javne vlasti dužan je da utvrdi da li se pristup informaciji može ograničiti radi zaštite nekog od zaštićenih interesa utvrđenih Zakonom, da li bi omogućavanjem pristupa traženoj informaciji u svakom pojedinačnom slučaju taj interes bio ozbiljno povrijeđen, te da li prevladuje potreba zaštite prava na ograničenje sa jedne, ili javni interes sa druge strane. Ako prevlada javni interes u odnosu na štetu po zaštićene interese, informacija će se učiniti dostupnom. Informacije o raspolaganju javnim sredstvima dostupne su javnosti i bez sprovođenja opisanog postupka, osim ako informacija predstavlja klasifikovani podatak.

Organ javne vlasti rješenjem će odbiti zahtjev u prethodno nabrojanim slučajevima, kao i u slučajevima kada se utvrdi da se tražena informacija ne smatra informacijom u smislu Zakona o pravu na pristup informacijama, **ili ako jedan ili više međusobno povezanih podnosilaca putem jednog ili više funkcionalno povezanih zahtjeva očito zloupotrebljava pravo na pristup informacijama, a naročito kada zbog učestalih zahtjeva za dostavu istih ili istovrsnih informacija ili zahtjeva kojima se traži velik broj informacija dolazi do opterećivanja rada i redovnog funkcionisanja organa javne vlasti**.

2.11 Irska

Zakonom o slobodnom pristupu informacijama²⁰ Irske predviđeno je pravo građana da, u najvećoj mogućoj mjeri a u skladu sa javnim interesom i pravom na privatnost, dobiju pristup informacijama u posjedu državnih i drugih organa javne vlasti koje se finansiraju iz državnog budžeta te da se građanima omogući da, u slučaju da su njihovi lični podaci u posjedu organa javne vlasti nepotpuni ili netačni, pruže potpune i tačne

²⁰ Freedom of Information Act 2014, <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2014/act/30/enacted/en/pdf> (28.3.2019)

podatke i shodno tome, da im se obezbijedi pravo na pristup podacima u posjedu tih organa.

U pogledu **ograničenja pristupu informacijama, odredbe navedenog Zakona ne primjenjuju se na informacije u posjedu: sudova, policije, vladine Agencije za utvrđivanje porijekla imovine, Vojske, Centralne banke te državnog pravobranilaštva i tužilaštva.** Osim toga, **ograničenje se odnosi i na informacije** u vezi sa policijskim istragama; informacije u vezi sa revizijama, ispitivanjima, istragama te kontrolama državnog revizora; informacije u vezi sa predsjednikom države; informacije koje neki organ javne vlasti pruža članovima Vlade u cilju pokretanja određenog postupka pred bilo kojim domom Parlamenta ili nekim od parlamentarnih odbora ili pododбора; informacije koje se odnose na privatna dokumenta članova bilo kojeg doma Parlamenta ili na zvanična dokumenta domova Parlamenta koja se u skladu sa odredbama Poslovnika Parlamenta smatraju povjerljivim; informacije u vezi sa bilo kojim privatnim dokumentima ili povjerljivom korespondencijom članova Parlamenta te zvaničnim dokumentima Parlamenta koja nijesu javna, osim u slučaju zakonskog odobrenja za njihovo objavljivanje, te informacije koje se odnose na podatke čije bi objavljivanje moglo otkriti ili dovesti do otkrivanja identiteta osobe koja je nekom organu javne vlasti u povjerenju pružila određenu informaciju u vezi sa sprovođenjem nekog zakona ili bilo kojeg drugog izvora koji je nekom organu javne vlasti u povjerenju pružio određenu informaciju.

Kada je u pitanju **odbijanje zahtjeva za slobodan pristup informacijama iz administrativnih razloga**, rukovodilac organa javne vlasti kome je upućen zahtjev isti može odbiti u sljedećim slučajevima:

- a) ukoliko tražena informacija ne postoji ili je nije moguće pronaći nakon što su preduzeti svi razumni koraci u cilju njenog pronalaženja;
- b) ukoliko zahtjev za pristup informacijama ne sadrži dovoljno pojedinosti u vezi sa traženom informacijom što bi omogućilo da informacija bude identifikovana preduzimanjem razumnih koraka;
- c) ukoliko bi pružanje tražene informacije, prema mišljenju rukovodioca organa javne vlasti kome je zahtjev upućen, zbog broja i prirode traženih podataka te njihovog pronalaženja i ispitivanja, prouzrokovalo značajan i nerazumno ometanje ili prekid u radu tog organa;
- d) ukoliko su tražene informacija već dostupne javnosti;
- e) ukoliko je objavljivanje tražene informacije propisano zakonom odnosno u slučaju da će tražena informacija biti objavljena ne kasnije od 12 sedmica od dana prijema zahtjeva od strane rukovodioca organa javne vlasti kome je zahtjev upućen;
- f) ukoliko organ javne vlasti kome je zahtjev upućen planira da objavi traženu informaciju ne kasnije od šest sedmica od dana prijema zahtjeva od strane rukovodioca;
- g) ukoliko je zahtjev, prema mišljenju rukovodioca organa javne vlasti, neosnovan ili neprikladan ili je dio očigledno nerazumnih zahtjeva od strane istog podnosioca ili pak drugog podnosioca koji, prema mišljenju rukovodioca, upućuju zahtjeve i djeluju u dogovoru;
- h) ukoliko predviđena naknada za primljeni zahtjev ili za prethodni zahtjev od strane istog podnosioca nije plaćena;
- i) ukoliko se tražene informacije povezane sa informacijama koje su ranije pružene istom ili drugom podnosiocu, u slučaju da su već pružene informacije dostupne

podnosiocu zahtjeva, ili prema mišljenju rukovodioca organa javne vlasti, ukoliko taj podnosilac djeluje u dogovoru sa prethodnim.

2.12 Italija

U Italiji je pravo na slobodan pristup informacijama definisano **Zakonom o pravu na pristup informacijama i obavezi državne uprave da obezbijedi javnost, transparentnost i širenje informacija**²¹. Zakonom je predviđeno da svi građani imaju pravo na slobodan pristup informacijama i dokumentima od javnog značaja koje se odnose na njihove aktivnosti i organizaciju, a u skladu sa ograničenjima u vezi sa zaštitom privatnih i javnih interesa. Takođe, obavezi u vezi sa obezbjeđivanjem slobodnog pristupa informacijama podliježu i svi državni organi, strukovna udruženja, kompanije u kojima država ima vlasnički udio te udruženja, fondacije i pravna lica čije se aktivnosti finansiraju iz državnog budžeta.

Međutim, zahtjev za slobodan pristup informacijama državni organ **može da odbije** ukoliko je to od izuzetnog značaja u cilju zaštite javnih interesa u oblasti:

- a) javnog reda i mira;
- b) nacionalne bezbjednosti;
- c) odbrane i vojske;
- d) međunarodnih odnosa;
- e) finansijske i ekonomske politike i stabilnosti države;
- f) sprovođenja krivičnih istraga i krivičnog gonjenja;
- g) regularnog sprovođenja istražnih aktivnosti.

Osim toga, zahtjev za slobodan pristup informacijama državni organ može da odbije i ukoliko je to od izuzetnog značaja u cilju zaštite sljedećih privatnih interesa:

- a) zaštita ličnih podataka;
- b) sloboda i tajnost korespondencije;
- c) ekonomski i komercijalni interesi pravnih i fizičkih lica uključujući i pravo na intelektualnu svojinu, autorska prava te poslovne tajne.

2.13 Letonija

U Letoniji je pravo na pristup informacijama koje su u posjedu državnih institucija ili koje te institucije imaju obavezu da kreiraju, zagarantovano **Zakonom o slobodnom pristupu informacijama**²². Zakonom je predviđena jedinstvena procedura u skladu sa kojom fizička lica mogu da zahtijevaju pristup informacijama te da te informacije kasnije koriste. Takođe, odredbe Zakona odnose se na dokumentovane informacije a ne primjenjuju se kada je u pitanju razmjena informacija između institucija.

Informacije na koje se Zakon odnosi klasifikuju se na: opšte dostupne informacije i informacije sa ograničenim pristupom.

²¹ DECRETO LEGISLATIVO 14 marzo 2013, n. 33 (Riordino della disciplina riguardante il diritto di accesso civico e gli obblighi di pubblicità, trasparenza e diffusione di informazioni da parte delle pubbliche amministrazioni - 13G00076), http://europam.eu/data/mechanisms/FOI/FOI%20Laws/Italy/Italy_Legislative%20Decree%20no.%2033%20transparency%20of%20information_2013_amended%202016.pdf (3.4.2019)

²² Informācijas atklātības likums, http://europam.eu/data/mechanisms/FOI/FOI%20Laws/Latvia/Latvia_FOI%20law_1998_amended2015.pdf (1.4.2019)

Informacijama sa ograničenim pristupom smatraju se informacije koje su namijenjene određenoj grupi ljudi u odnosu na to koji posao i službene dužnosti obavljaju i čije odavanje ili gubitak, zbog prirode i sadržaja tih informacija, ometa ili može ometati aktivnosti institucije ili izaziva ili može izazvati štetu pravnim interesima lica. U skladu sa tim, informacijama sa ograničenim pristupom smatraju se sljedeće informacije:

- a) informacije kojima je taj status dodijeljen zakonom;
- b) informacije namijenjene za internu upotrebu od strane neke institucije;
- c) informacija koja se smatra poslovnom tajnom, osim u slučaju kada je ugovor o kupovini sklopljen u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama ili kada je u pitanju druga vrsta ugovora u vezi sa aktivnostima sa finansijskim sredstvima i imovinom države ili jedinica lokalne samouprave;
- d) informacije koje se odnose na privatni život fizičkih lica;
- e) informacije koje se odnose na potvrde, kontrole, projekte (osim projekata za čije je finansiranje država izdala garanciju), pozivi za tender (osim poziva za tender koji se odnose na nabavke za potrebe države ili jedinica lokalne samouprave ili drugi oblici upotrebe sredstava i imovine države i jedinica lokalne samouprave) te ostale procedure procjene slične prirode;
- f) informacije koje su samo za službenu upotrebu;
- g) informacije NATO i Evropske unije koje su označene stepenom tajnosti „povjerljivo“ i „pristup ograničen“.

Institucija koja je autor informacije ili rukovodilac institucije utvrđuje status ograničenog pristupa toj informaciji navodeći razloge utvrđene ovim ili drugim zakonima. Takođe, status ograničenog pristupa nekoj informaciji utvrđuje se na određeni period koji ne može biti duži od 12 mjeseci, osim u slučaju kada je u pitanju informacija koja se smatra poslovnom tajnom²³. Institucija koja je autor informacije ili rukovodilac institucije mogu donijeti odluku o određivanju novog vremenskog roka kao i o ukidanju tog statusa prije završetka utvrđenog roka. Stoga, ako je vremenski period za koji je utvrđen ograničen pristup nekoj informaciji istekao ili ukoliko je ograničen pristup informaciji ukinut prije isteka tog roka, ta informacije postaje opšte dostupna informacija.

2.14 Litvanija

U Litvaniji, **Zakon o pravu na dobijanje informacije od strane organa državne uprave i lokalne samouprave**²⁴ utvrđuje pravo građana na pristup informacijama u vezi sa aktivnostima organa državne uprave i lokalne samouprave te ostalih državnih kompanija, javnih ustanova i udruženja ukoliko su osnovana za potrebe opšteg interesa odnosno ukoliko njihove aktivnosti nijesu industrijske ili komercijalne prirode. Odredbe Zakona odnose se na institucije i organe državne uprave i lokalne samouprave te kompanije i javne ustanove koje se finansiraju iz državnog budžeta ili budžeta jedinica lokalne samouprave i državnih fondova a koje su osnovane u cilju obavljanja javnih i

²³ Informacija čiji je autor trgovac ili koja pripada trgovcu i čije bi odavanje moglo imati značajan negativan uticaj na njegovu konkurentnost, smatra se poslovnom tajnom. Međutim, poslovnom tajnom ne smatraju se informacije u vezi sa obavljanjem funkcija i poslova državne uprave. Prilikom pružanja informacije nekoj instituciji trgovac navodi da li je u pitanju poslovna tajna i koji je pravni osnov za takav status. Stoga, ukoliko je institucija primila zahtjev za obezbjeđivanje pristupa informaciji koja se smatra poslovnom tajnom, prije obezbjeđivanje pristupa takvoj informaciji ili odbijanja da obezbijedi isti, u obavezi je da utvrdi stanovište trgovca u vezi sa tim da li bi otkrivanje te informacije moglo imati značajan negativan uticaj na njegovu konkurentnost. Informacija koja je poslovna tajna smatra se informacijom sa ograničenim pristupom sve do trenutka kada trgovac obavijesti instituciju o prestanku tog statusa ili kada ta informacija postane generalno dostupna trećim licima. (*Član 7 Zakona o slobodnom pristupu informacijama*)

²⁴ Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.94745/qvmtVbYhKf?jfwid=-c3cv12o2a> (1.4.2018)

administrativnih poslova i drugih javnih funkcija, uključujući biblioteke, muzeje i državne arhive. Takođe, odredbe Zakona odnose se na kompanije u vlasništvu ili pod kontrolom najmanje jednog organa javne vlasti te javnih društava sa ograničenom odgovornošću u kojima država ili organ lokalne samouprave posjeduje više od 50% glasova na skupštini akcionara.

S druge strane, odredbe Zakona o pravu na dobijanje informacije od strane organa državne uprave i lokalne samouprave ne odnose se na:

- a) dokumenta čija obrada ne pripada domenu javnih nadležnosti u skladu sa zakonom ili drugim normativnim aktima institucije, osim informacija u vezi sa zaradama zasposlenih;
- b) dokumenta na koja treća lica posjeduju industrijska, autorska ili prava intelektualne svojine;
- c) dokumenta kojima je pristup zabranjen u skladu sa zakonom ili drugim pravnim aktima i koja nijesu dostupna iz razloga nacionalne i javne bezbjednosti, odbrane nacionalnih interesa, povjerljivosti ili koja predstavljaju državnu tajnu;
- d) dokumenta kojima je pristup ograničen u skladu sa zakonom ili drugim pravnim aktima;
- e) dio dokumenata koja nijesu obuhvaćena odredbama u vezi sa ličnim podacima i čija ponovna upotreba nije u skladu sa aktima koje se odnose na obradu ličnih podataka;
- f) dokumenta u posjedu nacionalnog javnog servisa (Radio i televizija Litvanije) te ostalih emitera radijskog i televizijskog programa finansiranih iz državnog budžeta;
- g) dokumenta u posjedu državnih i lokalnih obrazovnih ustanova, institucija visokog obrazovanja, osim biblioteka u sklopu institucija visokog obrazovanja i državnih istraživačkih instituta;
- h) dokumenta u posjedu pozorišta i ostalih institucija koje djeluju u skladu sa zakonima o kulturnim institucijama, osim biblioteka i muzeja.

Kada je u pitanju **odbijanje zahtjeva za slobodan pristup informacijama**, organ javne vlasti može da odbije zahtjev u sljedećim slučajevima:

- a) ukoliko isti podnosilac zahtjeva u više navrata zahtijeva ista dokumenta koja su mu ranije dostavljena;
- b) ukoliko su traženi dokumenti već objavljeni na internet stranici institucije ili u medijima. U tom slučaju, podnosilac zahtjeva treba da bude obaviješten o izvoru traženih dokumenata u roku od tri radna dana od dana prijema zahtjeva od strane organa javne vlasti;
- c) ukoliko na zahtjev podnosioca zahtjeva dokumenti treba da budu prilagođeni ili obrađeni na poseban način što bi prouzrokovalo značajno uvećanje troškova u vezi sa povećanim obimom posla;
- d) ukoliko nakon zahtjeva državnog organa, kome je upućen zahtjev za slobodan pristup informacijama, podnosilac zahtjeva ne pruži dodatno pojašnjenje ili dopunu zahtjeva ili ukoliko je sadržaj revidiranog zahtjeva i dalje nejasan;
- e) ukoliko je institucija kojoj je zahtjev upućen prekinula za obradom traženih dokumenata usljed promjene nadležnosti institucije;
- f) ukoliko identifikacija podnosioca zahtjeva nije moguća;
- g) ukoliko su predmet zahtjeva za slobodan pristup informacijama dokumenti na koje se ovaj Zakon ne primjenjuje.

2.15 Mađarska

U Mađarskoj je pitanje slobodnog pristupa informacijama regulisano **Zakonom o pravu na samoopredjeljenje i slobodan pristup informacijama**²⁵ kojim su utvrđena osnovna pravila u vezi sa zaštitom ličnih podataka tako da se poštuje privatnost fizičkih lica, pravom na slobodan pristup informacijama te pravom na širenje informacija od javnog interesa kako bi se obezbijedila transparentnost u vršenju javnih poslova.

Kada su u pitanju **ograničenja pristupu informacijama od javnog interesa**, Zakonom je predviđeno da se pristup informacijama ograničava u slučaju kada su traženi podaci su u skladu sa *Zakonom o zaštiti tajnih podataka* označeni stepenom tajnosti. Takođe, pravo na pristup informacijama od javnog interesa može se ograničiti i u slučaju kada se to smatra neophodnim u cilju:

- a) zaštite nacionalne odbrane;
- b) zaštite nacionalne bezbjednosti;
- c) sprečavanja izvršenja krivičnog djela i gonjenja izvršilaca krivičnih djela;
- d) zaštite životne sredine i očuvanja prirode;
- e) zaštite ekonomske i devizne politike;
- f) zaštite vanjskih odnosa i odnosa sa međunarodnim informacijama;
- g) zaštite sudskih i upravnih postupaka;
- h) zaštite prava intelektualne svojine.

Takođe, pristup informacijama od javnog interesa može se ograničiti i na osnovu pravnog akta Evropske unije ukoliko je to neophodno u cilju zaštite finansijske i ekonomske politike Evropske unije odnosno njenih monetarnih, budžetskih ili fiskalnih interesa.

Međutim, Zakon predviđa da sve informacije u vezi sa državnim budžetom, budžetom lokalne samouprave, finansijskom pomoći Evropske unije, bilo kojom vrstom subvencija ili naknada iz budžeta te informacije u vezi sa upravljanjem, kontrolom, upotrebom i raspodjelom sredstava iz državnog ili budžeta lokalne samouprave kao i prava u vezi sa tim sredstvima smatraju se informacijama od javnog interesa i pristup tim informacijama, kao i informacijama koje se u skladu sa drugim zakonima smatraju informacijama od javnog interesa, **ne može biti ograničen**.

U skladu sa Zakonom, svaki pojedinac ima pravo da podnese zahtjev za slobodan pristup informacijama i da to pravo ostvari u usmenom obliku, pismenom obliku ili elektronskim putem. Ukoliko je zahtjev nerazumljiv, organ kome je isti upućen može da zatraži od podnosioca zahtjeva da obezbijedi pojašnjenje. Zakonom je predviđeno da je organ javne vlasti kojem je zahtjev upućen dužan da pruži odgovor u najkraćem mogućem roku koji ne može biti duži od 15 dana. Međutim, organ javne vlasti kome je zahtjev upućen nije dužan da odgovori na zahtjev u slučaju da je zahtjev za pristup istom skupu podataka podnesen od strane istog podnosioca tokom prethodnih 12 mjeseci a da u traženim podacima ništa nije izmijenjeno tokom tog perioda. Takođe, organ nije dužan da obezbijedi pristup informacijama ukoliko podnosilac zahtjeva nije naveo svoje ime i ostale tražene podatke. Osim toga, u slučaju da se zahtjev odnosi na veliku količinu informacija i ukoliko bi pružanje odgovora na takav zahtjev prouzrokovalo povećan obim posla, prethodno navedeni rok za pružanje odgovora može biti produžen za 15 dana.

²⁵ 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról, <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100112.TV> (27.3.2019)

2.16 Makedonija

U Makedoniji, **Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja**²⁶ uređuju se uslovi, način i postupak ostvarivanja prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja u posjedu državnih organa i drugih organa i organizacija određenih zakonom, organa jedinice lokalne samouprave, Grada Skoplje i gradskih opština, institucija i javnih službi, javnih preduzeća, pravnih i fizičkih lica koja vrše javna ovlašćenja (u daljem tekstu: nosioci informacije). Zakon obezbjeđuje transparentnost i otvorenost u radu nosilaca informacija, a fizičkim i pravnim licima omogućava da ostvare pravo na slobodan pristup informacijama.

Nosioci informacija **moгу odbiti zahtjev za pristup informacijama** u skladu sa zakonom ako se informacije odnose na:

1. informacije koje predstavljaju poverljive informacije sa određenim stepenom tajnosti;
2. lične podatke čije bi otkrivanje značilo povredu zaštite ličnih podataka;
3. informacije o arhivskom radu koje su klasifikovane kao povjerljive;
4. informacije čije bi otkrivanje narušilo tajnost poreskog postupka;
5. informacije koje su pribavljene ili prikupljene za istragu, krivični ili prekršajni postupak, za vođenje upravnog i parničnog postupka, a čije bi objavljivanje imalo štetne posljedice za tok postupka;
6. informacije o komercijalnim i drugim ekonomskim interesima, uključujući interese monetarne i fiskalne politike, a čije otkrivanje može imati štetne posljedice u vršenju funkcije;
7. informacije sadržane u dokumentu koji je u pripremi i još uvijek podliježe usklađivanju sa nosiocem informacija, a čije bi otkrivanje izazvalo nerazumijevanje sadržaja izvršavanja funkcije;
8. informacije koje ugrožavaju prava industrijske ili intelektualne svojine (patent, model, uzorak, robnu i uslužnu oznaku, oznaku porijekla proizvoda).

Nosioci informacija omogućavaju pristup informacijama nakon obaveznog sprovedenog **testa štetnosti**, kojim se utvrđuje da li objavljivanje takvih informacija može ostaviti posljedice na interes koji se štiti, a manji je od javnog interesa određenog zakonom.

2.17 Njemačka

U skladu sa njemačkim **Zakonom o slobodi informisanja**²⁷, u ovoj zemlji se pravo na pristup informacijama **ne primjenjuje** u sljedećim slučajevima:

- kada bi objavljivanje informacija imalo štetan efekat na međunarodne odnose; vojne i druge bezbjednosne interese Vojske; unutrašnje ili vanjske bezbjednosne interese; nadzorne poslove finansijskih, regulatornih i vlasti nadležnih za konkurentnost; pitanja eksterne finansijske kontrole; mjere za prevenciju nezakonite međunarodne trgovine; tok tekućih sudskih procesa, pravo na pravedno suđenje ili istrage krivičnih djela, te administrativnih ili disciplinskih prekršaja;

²⁶Закон за слободен пристап до информации од јавен карактер

<http://komspi.mk/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%B8/> (3.4.2019)

²⁷ Federal Act Governing Access to Information held by the Federal Government (Freedom of Information Act),

<http://europam.eu/data/mechanisms/FOI/FOI%20Laws/Germany/Germany.Freedom%20of%20Information%20Act%20IFG.2005.amended%202013.EN.pdf> (2.4.2019)

- kada bi objavljivanje informacija moglo da ugrozi javnu bezbjednost;
- u slučajevima kada bi bili ugroženi neophodna povjerljivost međunarodnih pregovora ili konsultacije između organa vlasti;
- kada su informacije predmet obaveze očuvanja tajnosti ili povjerljivosti na osnovu zakonske regulative ili opšteg upravnog propisa o materijalnoj i organizacionoj zaštiti tajnih podataka, ili kada je informacija podložna profesionalnoj ili posebnoj službenoj tajnosti;
- kada su u pitanju informacije privremeno dostavljene od strane drugog državnog organa, koje ne predstavljaju dio dokumentacije organa kome se zahtjev podnosi;
- kada bi objavljivanje informacija moglo ugroziti fiskalne interese Vlade u oblasti trgovine, ili ekonomske interese u institucijama socijalnog osiguranja;
- u slučajevima kada su informacije pribavljene ili prenesene u povjerenju, kada postoji interes treće strane za očuvanje povjerljivosti informacija;
- kada su u pitanju dužnosti koje vrše obavještajne službe i drugi državni organi u skladu sa odredbama Zakona o bezbjednosnoj provjeri.

Zahtjevi za pristup informacijama odbijaju se kada su u pitanju nacrti u vezi sa presudama, studijama i odlukama direktno povezanim sa pripremom presuda, u obimu i roku u kome bi prijevremeno objavljivanje informacija moglo da ometa uspjeh presude ili predstojećih zvaničnih mjera. Za rutinske rezultate uzimanja i saslušanja dokaza i stručnih mišljenja ili izjava trećih lica ne smatra se da se direktno odnose na pripremu presuda. U ovim slučajevima, podnosilac zahtjeva obavještava se o završetku postupka na koji se zahtjev odnosi.

Pristup ličnim podacima odobrava se isključivo u slučajevima kada interes podnosioca zahtjeva ima prevagu u odnosu na interese treće strane za odbijanje pristupa informacijama, ili kada je treća strana dala svoju saglasnost. Kada su u pitanju posebni oblici ličnih podataka, u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka, oni mogu biti dostavljeni isključivo uz saglasnost treće strane. Interes podnosioca zahtjeva ne može imati prevagu u slučajevima informacija iz evidencija koje se odnose na službu, ili službeni kapacitet ili mandat koji ima treća strana, kao i u slučaju informacija koje podliježu profesionalnoj ili službenoj tajnosti.

Interes podnosioca zahtjeva da pristupi informaciji generalno odnosi prevagu u odnosu na interese treće strane za odbijanje pristupa kada su informacije o trećoj strani ograničene na ime, titulu, stepen obrazovanja, profesiju ili funkciju koju obavlja, zvaničnu adresu i broj telefona, i kada je treća strana podnijela izjavu u okviru postupka u svojstvu konsultanta ili eksperta. Nabrojani lični podaci koji se odnose na službenike ne isključuju se iz opsega pristupa informacijama u slučajevima kada predstavljaju izraz i posljedicu zvaničnih radnji, i kada se ne primjenjuju izuzetne okolnosti.

Pristup informacijama takođe se ne primjenjuje u slučajevima kada taj pristup ugrožava zaštitu intelektualne svojine, dok pristup poslovnim tajnama može biti omogućen isključivo na osnovu saglasnosti subjekta koji njima raspolaže.

2.18 Poljska

Pravo na pristup informacijama koje su u domenu javnih vlasti u Poljskoj predviđeno je Zakonom o pristupu javnim informacijama²⁸. **Shodno tome, svaka informacija o poslovima javnih vlasti smatra se informacijom od javnog značaja i dostupna je u skladu sa pravilima i odredbama propisanim zakonom. Zakon predviđa da svako ima pravo na pristup informacijama od javnog značaja, pri čemu se od lica koje ostvaruje dato pravo ne može zahtijevati da otkrije pravni ili činjenični interes.**

Pravo na pristup informacijama od javnog značaja obuhvata pravo na dobijanje informacija od javnog značaja, uključujući dobijanje informacija koje su obrađene u određenom okviru, posebno značajnom u kontekstu javnog interesa, uvid u službena dokumenta i pristup sastancima board odbora tijela javne vlasti koja su izabrana na opštim izborima. Prema Zakonu, pod informacijama koje treba da budu dostupne podrazumijevaju se informacije u vezi sa: **unutrašnjom i vanjskom politikom** (namjere organa izvršne i zakonodavne vlasti, nacrti i predlozi normativnih akata, programi realizacije javnih poslova, način realizacije, rezultati i posljedice), **organima javne vlasti, pravnim subjektima u vlasništvu države ili jedinice lokalne samouprave, te subjektima koji predstavljaju Državni trezor** (pravni status, organizacija, aktivnosti i nadležnosti, tijela i lica koja obavljaju funkcije unutar tih organa i subjekata, imovinsku strukturu tijela, imovinu kojom raspolažu), **pravilima funkcionisanja navedenih subjekata**, zatim **javnim podacima** (sadržaj i forma zvaničnih dokumenata, sadržaj administrativnih akata i drugih propisa, dokumentacija u vezi sa sprovođenjem i rezultatima kontrola, mišljenja tijela javne vlasti, sadržaj odluka opštih sudova, Vrhovnog suda, upravnih sudova, vojnih sudova, Ustavnog suda i Državnog suda, informacije o državi, jedinicama lokalnih samoupravama i njihovim organizacionim jedinicama i slično), te **javnom imovinom** (imovini Državnog trezora pravnih lica u vlasništvu države i jedinica lokalne samouprave, državni dug, državna pomoć i slično).

Shodno Zakonu, obavezu obezbjeđivanja pristupa informacijama od javnog značaja imaju: organi javne vlasti, organi jedinice lokalne samouprave, subjekti koji predstavljaju Državni trezor u skladu sa posebnim propisima, subjekti koji su pravna lica u vlasništvu države ili jedinice lokalne samouprave i subjekti koji predstavljaju druge organizacione jedinice u državi ili jedinici lokalne samouprave, subjekti koji predstavljaju druge osobe ili organizacione jedinice koje obavljaju javne poslove ili raspolažu državnom imovinom, kao i pravna lica u kojima državni trezor, jedinice lokalne samouprave imaju dominantan položaj u skladu sa propisima o konkurenciji i zaštiti potrošača.

Pravo na pristup informacijama od javnog značaja **podliježe ograničenjima** u obimu i pod uslovima utvrđenim propisima o **zaštiti tajnih podataka** i zaštiti drugih tajni u skladu sa zakonom. Osim toga, pravo na pristup informacijama od javnog značaja **podliježe ograničenjima u vezi sa privatnošću** fizičkog lica ili preduzetnika. **Ograničenje se ne odnosi na informacije o licima koja obavljaju javne funkcije ili na lica koja su povezana sa tim funkcijama**, te u slučaju kada se fizičko lice ili preduzetnik odreknu svog prava.

²⁸ Law on access to public information, Articles 1,2,3,4,5,6,23 http://europam.eu/data/mechanisms/FOI/FOI%20Laws/Poland/Poland_FOI%20Law_2001_amended2_016_PL.pdf (2.4.2019)

Pristup informacijama od javnog značaja o pitanjima koja se rješavaju pred državnim organima, posebno u upravnom, krivičnom ili građanskom postupku **ne može biti ograničen u smislu zaštite interesa stranke u postupku, ukoliko se postupak odnosi na organe javne vlasti, druge subjekte koji obavljaju javnu funkciju ili lica koja obavljaju javne funkcije, u okviru ovih funkcija ili zadataka.** Takođe, predviđena ograničenja u pristupu informacijama ne narušavaju pravo na dobijanje informacija o organizaciji i radu organa koji vode postupak, posebno o vremenu, načinu, mjestu i redosljedu rješavanja predmeta.

U skladu sa Zakonom, svakom ko, suprotno svojoj dužnosti, ne učini informacije od javnog značaja dostupnim može se izreći novčana kazna, kazna ograničenja slobode ili kazna do jedne godine zatvora.

2.19 Slovenija

Slobodan pristup informacijama i **ponovna upotreba informacija** od javnog značaja koje posjeduju javni organi, organi jedinice lokalne samouprave, javne agencije, javni fondovi i druga tijela u skladu sa javnim pravom, nosioci javnih ovlašćenja i pružaoci javnih usluga u Sloveniji uređen je **Zakonom o pristupu informacijama od javnog značaja.**²⁹

Ovim Zakonom uređen je i postupak za slobodan pristup i ponovnu upotrebu informacija od javnog značaja koje posjeduju privredna društva i druga pravna lica privatnog prava pod direktnim ili indirektnim uticajem države, jedinice lokalne samouprave i drugih javnih subjekata.

Svrha Zakona je obezbjeđivanje otvorenosti i transparentnosti, te omogućavanje fizičkim i pravnim licima da pribave informacije od javnog značaja. U cilju ostvarivanja svrhe zakona organi javne vlasti nastoje da u što većoj mjeri obavještavaju javnost o svom djelovanju.

Pod informacijama od javnog značaja podrazumijevaju se informacije koje proizlaze iz djelokruga rada organa i koje su u obliku dokumenta, spisa, dosijea, registra, evidencije ili drugog dokumentovanog materijala, koje je organ izradio sam, u saradnji sa drugim organom ili ih je dobio od drugih lica.³⁰

Ponovnom upotrebom informacija od javnog značaja smatra se korišćenje informacija od strane fizičkih ili pravnih lica u komercijalnu ili nekomercijalnu svrhu koja je različita od prvobitne svrhe za koju su date informacije nastale. Pravo na pristup informacijama od javnog značaja imaju fizička i pravna lica, odnosno podnosioci zahtjeva.

Shodno Zakonu, **organ neće omogućiti pristup** traženoj informaciji ili njenoj ponovnoj upotrebi ukoliko se zahtjev odnosi na informacije u vezi sa kojima je pristup zabranjen ili ograničen u skladu sa zakonom u vezi sa strankama, učesnicima ili žrtvama u sudskom ili upravnom postupku ili postupku nadzora.

Organ odbija pristup traženoj informaciji ili njenoj ponovnoj upotrebi ukoliko se zahtjev odnosi na informacije koje su pribavljene ili sastavljene u svrhu nadzornog postupka, koji u skladu sa zakonom sprovodi Banka Slovenije, tijelo nadležno za nadzor nad tržištem

²⁹ Zakon o dostupu do informacij javnoga značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečišćeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15 in 7/18)

³⁰ Arhivska građa koja se čuva u arhivi javnog arhiva u skladu sa zakonom kojim se uređuje arhivska građa, ne spada u informacije od javnog značaja u smislu Zakona o pristupu informacijama od javnog značaja, već je pristup ovoj vrsti dokumenata uređen posebnim zakonom.

hartija od vrijednosti i nadzor nad osiguranjem, ili drugi nadzorni organ specijalizovan za finansijsku kontrolu, ukoliko je nadzorni postupak u toku. Kada je postupak nadzora završen, organ može odbiti pristup ili ponovnu upotrebu, ako bi otkrivanje traženih informacija prouzrokovalo štetu drugom licu ili ako bi to ozbiljno ugrozilo obavljanje drugih funkcija nadzorne institucije koja je vodila postupak.

Osim toga, organ odbija pristup traženoj informaciji ili njenoj ponovnoj upotrebi ukoliko se zahtjev odnosi na informacije za koje je zakonom predviđena zaštita povjerljivosti izvora.

Dalje, pristup traženim informacijama **odbija se** ukoliko se zahtjev odnosi na:

- informacije koje su klasifikovane kao tajne u skladu sa zakonom o tajnosti podataka,
- podatke koji su označeni kao poslovna tajna u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društva,
- lične podatke čije bi otkrivanje predstavljalo kršenje zaštite ličnih podataka u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita ličnih podataka,
- informacije čije bi otkrivanje predstavljalo kršenje tajnosti podataka o izvještajnim jedinicama u skladu sa zakonom kojim se uređuje djelatnost državne statistike,
- informacije koje bi predstavljale povredu tajnosti poreskog postupka ili poreske tajne u skladu sa zakonom kojim se uređuje poreski postupak,
- informaciju koja je pribavljena ili sastavljena u svrhu krivičnog gonjenja ili u vezi sa njim ili prekršajnog postupku, a čije bi otkrivanje štetilo sprovođenju postupka,
- informacija koja je pribavljena ili sastavljena u svrhu upravnog postupka, a čije bi otkrivanje ugorzilo sprovođenje postupka,
- informacija koja je pribavljena ili sastavljena u svrhu parničnog, drugog sudskog postupka ili nesudskog postupka, a čije bi otkrivanje ugrozilo sprovođenje postupka,
- podatak iz dokumenta koji je u proceduri izrade i koji je i dalje predmet konsultacija u organu, a čije bi otkrivanje dovelo do pogrešnog razumijevanja sadržaja tog dokumenta,
- informacije o prirodnim ili kulturnim vrijednostima koje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje očuvanje prirodne ili kulturne baštine, nijesu dostupne javnosti radi zaštite prirodnih ili kulturnih vrijednosti;
- podatke iz dokumenta koji je sačinjen u vezi sa unutrašnjim djelovanjem ili aktivnostima organa, a čije bi otkrivanje izazvalo ometanje rada ili aktivnosti toga organa.

Bez obzira na predviđena ograničenja, pristup traženoj informaciji dozvoljen je ukoliko je **javni interes za objavljivanje veći od interesa drugog lica da ograniči pristup traženim informacijama**, osim u sljedećim slučajevima: za podatke koji su, u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuju tajni podaci, označeni najvišim stepenom tajnosti; za podatke koji sadrže ili su pripremljeni na osnovu tajnih podataka strane države ili međunarodne organizacije sa kojima Republika Slovenija ima međunarodni ugovor u vezi sa razmjenom ili prenosom tajnih podataka, te za podatke koji sadrže ili se pripremaju na osnovu poreskih podataka koje nadležni organi strane države dostavljaju organima u Republici Sloveniji.

Osim toga, **bez obzira na predviđena ograničenja** dozvoljen je pristup traženim informacijama u slučaju podataka o korišćenju javnih fondova ili podataka koji se odnose

na obavljanje javne funkcije ili radnog odnosa državnog službenika, u skladu sa zakonom o javnim finansijama i zakonom o javnim nabavkama, te u slučaju podataka koji se tiču emisija otpada i opasnih supstanci u postrojenjima u životnu sredinu, ili podataka iz izvještaja o bezbjednosti i drugih podataka koji su propisani zakonom kojim se uređuje zaštita životne sredine.

Ukoliko podnosilac zahtjeva smatra da je informacija u suprotnosti sa zakonom kojim se uređuju tajni podaci može zatražiti povlačenje tajnosti u skladu sa postupkom predviđenim zakonom.

Organ **može odlučiti da ne obezbijedi pristup traženim informacijama podnosiocu zahtjeva** ukoliko informacije postoje u okviru javno dostupnih evidencija ili su na neki drugi način lako dostupne javnosti (objavljene u službenom listu, publikacijama organa, medijima, stručnoj literaturi, na internetu i slično), te da navede uputstvo u vezi sa tim gdje se informacije nalaze.

Organ može odbiti zahtjev za ponovnu upotrebu informacija zbog prethodno navedenih ograničenja predviđenih zakonom, ukoliko je informacija zaštićena pravom na intelektualnu svojinu trećih strana ili ukoliko datu informaciju posjeduju tijela koja su javni emiteri ili pružaoci javnih usluga u oblasti obrazovanja, istraživanja i kulturnih djelatnosti, te ukoliko je drugim zakonom propisano da pristup informaciji imaju samo ovlašćena lica.

Takođe, organ može odbiti zahtjev, djelimično ili u cjelini ukoliko utvrdi da tražena informacija ili dokument predstavlja izuzetak u skladu sa ograničenjima koja su predviđena zakonom.

2.20 Srbija

Pravo na pristup informacijama od javnog značaja kojima raspolažu organi javne vlasti, radi ostvarenja i zaštite interesa javnosti da zna i ostvarenja slobodnog demokratskog poretka i otvorenog društva u Srbiji uređeno je **Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja**.³¹

U cilju ostvarivanja prava na pristup informacijama od javnog značaja kojima raspolažu organi javne vlasti, shodno zakonu ustanovljava se Povjerenik za informacije od javnog značaja, kao samostalan državni organ, nezavisan u vršenju svoje nadležnosti.

Organom javne vlasti u smislu Zakona smatra se:

- državni organ, organ teritorijalne autonomije, organ lokalne samouprave, kao i organizacija kojoj je povjereno vršenje javnih ovlašćenja;
- pravno lice koje osniva ili finansira u cjelini, odnosno u pretežnom dijelu državni organ.

U kontekstu Zakona, opravdani interes javnosti da zna postoji uvijek kada se radi o informacijama kojima raspolaže organ vlasti koje se odnose na ugrožavanje, odnosno zaštitu zdravlja stanovništva i životne sredine, a ako se radi o drugim informacijama

³¹ Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja ("Sl. glasnik RS", br. 120/2004, 54/2007, 104/2009 i 36/2010) https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_slobodnom_pristupu_informacijama_od_javnog_znacaja.html (28.3.2019)

kojima raspolaže organ vlasti, smatra se da opravdani interes javnosti da zna postoji, osim ako organ vlasti dokaže suprotno. Svako ima pravo da mu bude saopšteno da li organ vlasti posjeduje određenu informaciju od javnog značaja, odnosno da li mu je ona inače dostupna.

Osim toga, predviđeno je da svako ima pravo da mu se informacija od javnog značaja učini dostupnom tako što će mu se omogućiti **uvid u dokument koji sadrži informaciju od javnog značaja, pravo na kopiju tog dokumenta**, kao i pravo da mu se, na zahtjev, kopija dokumenta uputi poštom, faksom, elektronskom poštom ili na drugi način.³²

Što se tiče **ograničenja prava na slobodan pristup informacijama**, Zakonom je predviđeno da prava izuzetno podliježu ograničenjima propisanim zakonom ukoliko je to neophodno u demokratskom društvu **radi zaštite od ozbiljne povrede pretežnijeg interesa zasnovanog na ustavu ili zakonu**.

Prema odredbama Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, organ vlasti tražiocu neće omogućiti ostvarivanje prava na pristup informacijama od javnog značaja, ako bi time:

- 1) ugrozio život, zdravlje, sigurnost ili koje drugo važno dobro nekog lica;
- 2) ugrozio, omeo ili otežao sprečavanje ili otkrivanje krivičnog djela, optuženje za krivično djelo, vođenje pretkrivičnog postupka, vođenje sudskog postupka, izvršenje presude ili sprovođenje kazne, ili koji drugi pravno uređeni postupak, ili fer postupanje i pravično suđenje;
- 3) ozbiljno ugrozio odbranu zemlje, nacionalnu ili javnu bezbjednost, ili međunarodne odnose;
- 4) bitno umanjio sposobnost države da upravlja ekonomskim procesima u zemlji, ili bitno otežao ostvarenje opravdanih ekonomskih interesa;
- 5) učinio dostupnim informaciju ili dokument za koji je propisima ili službenim aktom zasnovanim na zakonu određeno da se čuva kao državna, službena, poslovna ili druga tajna, odnosno koji je dostupan samo određenom krugu lica, a zbog čijeg bi odavanja mogle nastupiti teške pravne ili druge posljedice po interese zaštićene zakonom koji pretežu nad interesom za pristup informaciji.

Organ vlasti ne mora tražiocu omogućiti ostvarivanje prava na pristup informacijama od javnog značaja, ako se radi o informaciji koja je već objavljena i dostupna u zemlji ili na internetu. U tom slučaju, organ vlasti u odgovoru na zahtjev navodi gdje je moguće ptonaći informaciju (broj službenog glasila, naziv publikacije i sl), gdje je i kada tražena informacija objavljena, osim ako je to opštepoznato.

Ukoliko organ vlasti ospori istinitost ili potpunost informacije od javnog značaja koja je objavljena, u obavezi je da saopšti istinitu i potpunu informaciju, odnosno omogući uvid u dokument koji sadrži istinitu i potpunu informaciju, osim u slučajevima koji se odnose na prethodno navedena ograničenja.

Ukoliko tražena informacija od javnog značaja može da se izdvoji od ostalih informacija u dokumentu u koje organ vlasti nije dužan tražiocu da omogući uvid, organ vlasti

³² Članovi Zakona od 1 do 8

omogućava tražiocu uvid u dio dokumenta koji sadrži samo izdvojenu informaciju, i obavještava ga o tome da ostala sadržina dokumenta nije dostupna.

Osim toga, organ vlasti neće tražiocu omogućiti ostvarivanje prava na pristup informacijama od javnog značaja **ako bi time povrijedio pravo na privatnost, pravo na ugled ili koje drugo pravo lica na koje se tražena informacija lično odnosi**, osim:

- 1) ako je lice na to pristalo;
- 2) ako se radi o ličnosti, pojavi ili događaju od interesa za javnost, a naročito ako se radi o nosiocu državne i političke funkcije i ako je informacija važna s obzirom na funkciju koju to lice vrši;
- 3) ako se radi o licu koje je svojim ponašanjem, naročito u vezi sa privatnim životom, dalo povoda za traženje informacije.

U pogledu **zloupotrebe slobodnog pristupa informacijama od javnog značaja**, Zakonom je predviđeno da **organ vlasti neće tražiocu omogućiti ostvarivanje prava na pristup informacijama od javnog značaja ukoliko tražilac zloupotrebljava prava na pristup informacijama od javnog značaja**, naročito ako je traženje **nerazumno, često**, kada se **ponavlja zahtjev za istim ili već dobijenim informacijama** ili kada se traži **preveliki broj informacija**.³³

2.21 Švedska

Pravo na slobodan pristup informacijama u Švedskoj datira iz 1766. godine i uređeno je **Zakonom o slobodi štampe**.³⁴ Prema odredbama Zakona, svaki građanin ima pravo na slobodan pristup zvaničnim dokumentima u cilju podsticanja slobodne razmjene mišljenja i dostupnosti sveobuhvatnih informacija.

Pravo na pristup zvaničnim dokumentima **može biti ograničeno** ukoliko je potrebno zbog:

- nacionalne bezbjednosti ili odnosa države sa drugom državom ili međunarodnom organizacijom,
- centralne fiskalne, ekonomske i monetarne politike,
- inspekcijskih i nadzornih aktivnosti organa vlasti,
- interesa u pogledu sprečavanja krivičnog djela ili u pogledu sprovođenja krivičnog gonjenja,
- opšteg ekonomskog interesa javnih institucija,
- zaštite ličnih ili finansijskih interesa pojedinaca, te
- očuvanja biljnih i životinjskih vrsta.

Svako ograničenje prava na pristup zvaničnim dokumentima mora biti savjesno propisano odredbama posebnog akta, ili, ako se smatra prikladnijim u konkretnom slučaju, drugim pravnim propisom na koji se posebni akt odnosi. Osim toga, Vlada može usvojiti detaljnija pravila u vezi sa primjenom tih propisa. Međutim, **bez obzira na prethodno navedeno, Parlament ili Vlada imaju ovlaštenje da dozvole objavljivanje određenog dokumenta u zavisnosti od okolnosti.**

³³ Članovi Zakona od 9 do 14

³⁴ The Freedom of the Press Act

<https://www.riksdagen.se/globalassets/07.-dokument-lagar/the-freedom-of-the-press-act-2015.pdf> (8.4.2019)

Shodno Zakonu, dokument se smatra zvaničnim ukoliko se nalazi u posjedu organa vlasti ili ukoliko ga je dati organ izradio ili primio. **Zvaničnim dokumentima ne smatraju se:**

- pisma, telegrami ili druga dokumenta koja priprema organ vlasti ili koja mu se dostavljaju isključivo u cilju prosljeđivanja komunikacije,
- obavještenja i druga dokumenta koja organ vlasti priprema ili koja se organu vlasti dostavljaju isključivo u cilju objavljivanja u časopisu u okviru organa,
- štampani materijali, snimci zvuka ili slike ili druga dokumenta koja čine dio biblioteke ili su deponovani kod privatnog lica u javnoj arhivi isključivo u cilju čuvanja ili za istraživačke svrhe, kao i privatna prepiska, materijali i snimci prenijeti organu u navedenu svrhu.

Osim toga, Zakon predviđa da **organ vlasti ne može ispitivati ko je podnosilac zahtjeva ili koja je svrha podnošenja zahtjeva u mjeri većoj od one koja je potrebna da se provjeri da li je dokument dostupan, te da li postoje zakonom predviđene prepreke, odnosno ograničenja za pristup traženom dokumentu.**³⁵

³⁵ Poglavlje 2 Zakona o slobodi štampe –Javna priroda zvaničnih dokumenata, članovi Zakona 1, 2 i 11.

IZVORI INFORMACIJA

2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról,
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100112.TV> (27.3.2019)

Access to Information Commitments in OGP Action Plans, A Report on the Progress of Reforms Worldwide, Alvaro Herrero April 2015,
https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/1a89_4602.pdf (5.4.2019)

Act on the Openness of Government Activities,
https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990621_20150907.pdf (2.4.2019)

Administrative Procedure Code,
http://europam.eu/data/mechanisms/FOI/FOI%20Laws/Greece/Greece_Admin%20Procedure%20Code%202690_1999.pdf (4.4.2019)

Auskunftspflichtgesetz
<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000916> (29.3.2019)

Council of Europe Convention on Access to Official Documents, Tromsø, 18.VI.2009, Section I, Article 1 – General provisions
<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090001680084826> (12.4.2019)

DECRETO LEGISLATIVO 14 marzo 2013, n. 33 (Riordino della disciplina riguardante il diritto di accesso civico e gli obblighi di pubblicità, trasparenza e diffusione di informazioni da parte delle pubbliche amministrazioni - 13G00076),
http://europam.eu/data/mechanisms/FOI/FOI%20Laws/Italy/Italy_Legislative%20Decree%20No.%2033%20transparency%20of%20information_2013_amended%202016.pdf (3.4.2019)

Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama
https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_BOS.pdf

Federal Act Governing Access to Information held by the Federal Government (Freedom of Information Act),
http://europam.eu/data/mechanisms/FOI/FOI%20Laws/Germany/Germany_Freedom%20of%20Information%20Act%20IFG_2005_amended%202013_EN.pdf (2.4.2019)

Freedom of Information Act 2014,
<http://www.irishstatutebook.ie/eli/2014/act/30/enacted/en/pdf> (28.3.2019)

Informācijas atklātības likums,
http://europam.eu/data/mechanisms/FOI/FOI%20Laws/Latvia/Latvia_FOI%20law_1998_ame nded2015.pdf (1.4.2019)

Law 3448/2006 on Further use of information of the public sector,
http://europam.eu/data/mechanisms/FOI/FOI%20Laws/Greece/Greece_Law3448_2006.pdf (4.4.2019)

Law on access to public information, Articles 1,2,3,4,5,6,23
http://europam.eu/data/mechanisms/FOI/FOI%20Laws/Poland/Poland_FOI%20Law_2001_ame nded2016_PL.pdf (2.4.2019)

Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas,

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.94745/qvmtVbYhKf?jfwid=-c3cv12o2a>
(1.4.2018)

Loi relative à la publicité de l'administration

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1994041151&table_name=loi (1.4.2019)

Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966)

<http://www.bgcentar.org.rs/bgcentar/wp-content/uploads/2013/02/Me%C4%91unardni-pakt-o-gra%C4%91anskim-i-politi%C4%8Dkim-pravima.pdf>

Predlog zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, Makedonija

https://www.pravdiko.mk/wp-content/uploads/2019/02/2512019_-_zakon_za_sloboden_pristap_do_informacii.pdf (15.4.2019)

Public Information Act,

http://europam.eu/data/mechanisms/FOI/FOI%20Laws/Estonia/Estonia_Public%20Information%20Act_2000_amended%202016_EN.pdf (2.4.2019)

Regulation (EC) No 1049/2001 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32001R1049> (12.4.2019)

The Freedom of Information Act,

<https://www.mvcr.cz/odk2/soubor/act-no-106-1999-coll-on-free-access-to-information.aspx>
(3.4.2019)

The Freedom of the Press Act

<https://www.riksdagen.se/globalassets/07.-dokument--lagar/the-freedom-of-the-press-act-2015.pdf> (8.4.2019)

Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima (1948)

http://www.ombudsman.co.me/docs/deklaracija_o_ljudskim_pravima.pdf

Wet openbaarheid van bestuur, <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005252/2018-07-28>
(4.4.2019)

Yannoukakou, Aikaterini & Araka, Iliana, Access to Government Information: Right to Information and Open Government Data Synergy. Procedia - Social and Behavioral Sciences 147 (2014),

https://www.researchgate.net/publication/275544263_Access_to_Government_Information_Right_to_Information_and_Open_Government_Data_Synergy (8.4.2019)

Zakon o dostupu do informacij javnoga značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečišćeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15 in 7/18)

Zakon o pravu na pristup informacijama („Narodne novine“ br. 25/13 i 85/15)

<https://www.zakon.hr/z/126/Zakon-o-pravu-na-pristup-informacijama> (1.4.2019)

Zakon o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine

<http://www.granpol.gov.ba/Content/Read/60?title=Zakon-o-slobodi> (1.4.2019)

Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja ("Sl. glasnik RS", br. 120/2004, 54/2007, 104/2009 i 36/2010)

https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_slobodnom_pristupu_informacijama_od_javnog_znacaja.html (28.3.2019)

Закон за достъп до обществена информация <https://lex.bg/laws/ldoc/2134929408> (1.4.2019)

Закон за слободен пристап до информации од јавен карактер

<http://komspi.mk/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%B8/> (3.4.2019)